Мүнөөдэр—бүхы оромнай Барилгашадай үдэрые тэмдэглэжэ байна

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 189 (8409) | 1957 оной августын 11, воскресенье | Сэн 20 мүнгэн

БАРИЛГАШАДАЙ ҮДЭР

Энэ жэлдэ барилгашадай һайндэр арадаймнай ажахын шэнэ хүгжэлтын оршон байдалда тэмдэглэгдэжэ байна. Коммунистическэ парти, Советскэ правительство КПСС-эй XX съездын түүхэтэ шиидхэбэрине бэелүүлэн, һүүлэй үедэ хэдэ хэдэн шухала хэмжээ-ябуулгануудые хараалба. Промышленность болон барилга хүтэлбэрилхэ хэрэгые саашадань һайжаруулхын зорилгоор экономическа районууд, совнархозуудые байгуулба. Тэрэшэлэн «СССР дотор гэр байрын барилга хүгжөөхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол гараба.

Парти, правительствомнай байрын гэрнүүдые олоор бариха саг ерээ гэжэ тоолохо зуураа, ойрын 10—12 жэлэй туршада гэр байраар ажалшадай эрилтые гүйсэд хангаха гэһэн зорилго табяа. Энэ тогтоол түрэл партиимнай арад зонойнгоо ажабайдалые улам саашадань һайжаруулхын түлөө оролдожо байһыень үшөө дахин гэршэлэн харуулба. Имагтал социализмын илаһан манай орондо нэн түрүүн хүндэ индустри ехээр хүгжээгдэн, саашадаа ажахын бүхы һалбаринуудые дэбжээхэ бата үндэһэ һуури табигдаһан байна. Советскэ табанжэлнүүдэй үедэ орон доторнай олон шэнэ городууд, колхоз, совхозууд, фабрика, заводууд байгуулагдаа, асари ехэ гидроэлектростанцинууд баригдаа. Эдэ бүгэдэ советскэ барилгашадай шэн зоригто ажалай аша үрэ болоно бшуу.

Гансахан зургаадахи табанжэлдэ 215 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэр ашаглалгада оруулха, гэжэ һаяын тогтоол соо заагдана. Энэ тоо дээрэһээ харахада, манай барилгашадай урда ямар ехэ зорилгын табигдаад байһаниинь мэдээжэ болоно. Барилгашаднай индустриальна арга хэрэглэн, ажалайнгаа бүтээсые эрид шууд дээшэлүүлнэ. Ажалай эмхидхэлые һайжаруулхын зорилгоор барилгын жэжэхэн организацинууд томодхогдоно.

Энэ жэлдэ өөһэдынгөө хүсөөр байрын гэр бариха тушаа үнэтэ үүсхэл үргэнөөр дэлгэрбэ. Бурят-Монголдо паровозо-вагонно заводой, түмэр замай отделениин коллективүүд энэ үүсхэлые дэмжэн, өөһэдынгөө хүсөөр байрын гэрнүүдые олоор барижа байна. ПВЗ-гэй хүдэлмэришэдэй хэдэн арбаад бүлэ шэнэ байрада нүүжэ оронхой. Мүн түмэрзамшад Октябриин һайндэр болотор олохон гэрнүүдые ашаглалгада оруулха байна. Гүрэнэй түсэбые болзор соонь дүүргэхын тулада ажалай үндэр бүтээсэ туйлажа байһан барилгашад манайда яһала олон. Тэдэнэй тоодо оролсоһон барилгашад Д. Аюров, П. Бондаренко, И. Лобанов болон бусад 96 түрүүшүүл БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба. Тэрэшэлэн БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет колхозуудай 155 барилгашадта «Республикын эрхим барилгашан» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгобо. Мүн Яруунын аймаг колхозно барилгые һайнаар ябуулһанайнгаа түлөө БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ.

Республика доторнай барилга яһала үргэнөөр эрхилэгдэжэ байбашье, хүдэлмэридэмнай ехэхэн дутагдалай бии байһаниие тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Барилгада һомологдоһон мүнгэ зөөри дүүрэн хэрэглэгдэнэгүй, баригдажа байһан гэрнүүд саг соогоо дүүргэгдэнэгүй. 1957 ондо республика доторнай байрын гэрэй талмай 120 мянган дүрбэлжэн метрээр үргэдхэгдэхэ түсэбтэй юм. Тэрэ тоодо Улан-Үдэдэ 56 мянган дүрбэлжэн метр хүртэнэ. Гэбэшье, хахад жэлэй үнгэрөөд байхада оройдоо 7 мянга шахуу дүрбэлжэн метр талмайтай гэр ашаглагдаа. «Бурмонголстрой» трестын нэгэшье управлени үнгэрһэн хахад жэл соо түсэбүүдээ дүүргэбэгүй. Мүн республикымнай колхоз болон совхозуудта байрын гэр барилга хангалтагүйгөөр ябуулагдана.

Экономическа районуудта промышленность болон барилгын хэрэгүүдые тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ арга бии болоо. Бурят-Монголой Совнархоз барилгын материалнуудые ехээр үйлэдбэрилхэ, барилгын түсэбүүдые саг соонь дүүргүүлхэ талаар шухала хэмжээ абаха байна. Барилгын организацинуудай, предприятинуудай, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна, профсоюзна организацинууд байрын гэрнүүдэй барилгые шанга хиналтада абаха, доторой аргаболомжонуудые дүүрэнээр хэрэглэхын түлөө тэмсэхэ уялгатай.

Нүхэд барилгашад, Агуу ехэ Октябриин 40 жэлэй һайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, байрын гэр олоор барихын түлөө тэмсэе!

ТЕЛЕГРАММА

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр К. Е. ВОРОШИЛОВТА

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. А. БУЛГАНИНДА

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь нүхэр Н. С. ХРУЩЕВТО

Хитадай Арадай Сүлөөлэлгын Армиин 30 жэлэй ойн гүйсэһэнтэй дашарамдуулан таанадай эльгээһэн телеграммын түлөө баясхалан хүргэнэбди.

Социалистическэ байгуулалтые хамгаалха, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал аршалан сахиха хэрэгтэ советскэ арад, Советскэ Арми агуу ехэ үльгэр жэшээ харуулна гэжэ Хитад арад, Хитадай Арадай Сүлөөлэлгын Арми хододоо тоолодог байгаа, тоолоношье. Хитад арад, Хитадай Арадай Сүлөөлэлгын Арми Советскэ Союзай түрүү дүй дүршэлые саашадаа бүри ехээр шэнжэлхэ, советскэ арадтай, Советскэ Армитай бата нягта холбоогоо улам бэхижүүлхэ, манай орондохи социалистическэ байгуулалтын, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хамгаалха һайн хэрэгэй түлөө тэмсэхэ байна.

Хитадай Арадай Республикын Түрүүлэгшэ, Хитадай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Түрүүлэгшэ **МАО ЦЗЕ-ДУН.**

Арадай түлөөлэгшэдэй Бүхэхитадай суглаанай Саг үргэлжын Комитедэй Түрүүлэгшэ **ЛЮ ШАО-ЦИ.**

Хитадай Арадай Республикын Гүрэнэй Соведэй Премьер **ЧЖОУ ЭНЬ-ЛАЙ.**

1957 оной августын 7.
Пекин город.

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ V СЕССИИЕ НЭЭХЭ ТУХАЙ

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй V сесси Соведүүдэй хоёрдохи байшанай ехэ зал соо августын 14-дэ, үглөөнэй 10 часта нээгдэхэ.

БМАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

Республикын барилгын организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдые БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

1957 оной барилгын түсэбые дүүргэлгэдэ амжалта туйлаһанайнь түлөө Барилгашадай үдэрөөр дашарамдуулан, республикын барилгын организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха:

1. **Алексеев** Леонид Родионович—капитальна барилгын управлениин электромеханик.

2. **Анкудинов** Николай Алексеевич—2-дохи управлениин слесарь-хабсаргагша.

3. **Ануфриев** Иван Осипович—барилгын трестын дархашуулай бригадын бригадир.

4. **Ануфриев** Иннокентий Васильевич—«Тимлюцемстрой» трестын автотранспортна конторын шофер.

5. **Арефьев** Яков Еримеевич—«Байкалстрой» трестын барилгын управлениин модошо дархан.

6. **Артемьев** Пантелеймон Тимофеевич—барилгын трестын модошо дархан.

7. **Афрюткин** Василий Ильич—«Забайкаллестранстрой» трестын Хандагатайн барилгын участогай дархан.

8. **Аюров** Даша—Улан-Удын мяха-консервын комбинадай барилга-хабсаралгын управлениин модошо дархан.

9. **Бабанская** Пелагея Петровна—«Байкалстрой» трестын барилгын управлениин штукатур.

10. **Базаров** Цырендоржи Ранжурович—Галуута Нуур станциин прорабска участогай модошо дархан.

11. **Бардин** Михаил Павлович—Улан-Удэ станциин түлишын складай хүдэлмэришэн, «өөһэдынгөө хүсөөр» байрын гэрые барилгада эдэбхитэйгээр хабаадагша.

12. **Бланк** Эмма Раингольдовна—«Тимлюцемстрой» трестын шлакоблочно цехын мотористка.

13. **Блинова** Прасковья Александровна—Ленинэй орденто Улан-Удын паровозо-вагонно заводой капитальна барилгын таһагай хүдэлмэришэн.

14. **Большаков** Митрофан Андреевич—Улан-Удын мяха-консервын комбинадай барилга-хабсаралгын управлениин слесарь-хабсарагшадай бригадын бригадир.

15. **Бондаренко** Павел Иванович—Ленинэй орденто Улан-Удын паровозо-вагонно заводой «өөһэдынгөө хүсөөр» байрын гэрнүүдые барилгын прораб.

16. **Буланный** Михаил Григорьевич—барилгын трестын экскаваторай машинист.

17. **Бурдинский** Виктор Алексеевич—«Тимлюцемстрой» трестын нэгэдэхи барилгын участогай электрик.

18. **Бухта** Анна Павловна—«Тимлюцемстрой» трестын 2-дохи барилгын участогай хүдэлмэришэн.

19. **Волков** Кирилл Иванович—«Дальэлектромонтажай» Улан-Удын участогай электро-хабсаргагша.

20. **Вторушина** Варвара Ивановна—Зүүн-Сибириин түмэр замай барилга-хабсаралгын 3-дахи участогай штукатур.

21. **Вэй** Сяо-цзинь—«Джидастрой» трестын штукатурнуудай үйлэдбэриин һуралсалай инструктор.

22. **Галеев** Сафей Хамуилович—барилга-хабсаралгын поездын комплексно бригадын бригадир.

23. **Глаголев** Николай Григорьевич—«Тимлюцемстрой» трестын 2-дохи барилгын участогай начальник.

24. **Григорьев** Селиверст Петрович—«Бурмонголстрой» трестын 4-дэхи барилгын управлениин шулуушан.

25. **Губарев** Иван Григорьевич—«Тимлюйцемстрой» трестын 2-дохи барилгын участогай штукатурнуудай бригадын бригадир.

26. **Деменин** Илья Иванович—«Темлюйцемстрой» трестын 4-дэхи барилгын участогай штукатурнуудай бригадын бригадир.

27. **Дементьев** Иван Иванович—«Джидастрой» трестын автобазын шофер.

28. **Дмитриев** Евгений Михайлович—«Сельэлектрострой» трестын Курумканай 1-дэхи барилга-хабсаралгын участогай электро-хабсаралгын бригадын бригадир.

29. **Долгов** Василий Николаевич—«Джидастрой» трестын штукатур.

30. **Ефимов** Нестор Сергеевич—Галуута Нуурай барилгын управлениин электрослесарь.

31. **Ефремов** Василий Михайлович—барилга-хабсаралгын поездын прораб.

32. **Жгилев** Михаил Васильевич—«Бурмонголстрой» трестын 3-дахи барилгын управлениин слесарь.

33. **Зайцев** Ким Петрович—«Сельэлектрострой» трестын Мухаршэбэрэй 3-дахи барилга-хабсаралгын участогай хабсаралгын бригадын бригадир.

34. **Иванов** Валерий Алексеевич—«Востоксибтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын поездын хүдэлмэришэн.

35. **Иванов** Петр Федорович—«Джидастрой» трестын шулуушан.

36. **Иванчиков** Авраам Егорович—заводой ахалагша мастер, «өөһэдынгөө хүсөөр» байрын гэрнүүдые барилгада эдэбхитэйгээр хабаадагша.

37. **Исакова** Глафира Ивановна—Галуута Нуурай барилгын управлениин бригадир.

38. **Исков** Александр Дмитриевич—Зүүн-Сибириин түмэр замай 3-дахи барилга-хабсаралгын участогай газар малталгын хүдэлмэришэн.

39. **Камаев** Иван Тихонович—«Сибгипрогорсельстройн» проектнэ институдай Бурят-Монголой филиалай техник-сметчик.

40. **Кельметер** Григорий Павлович—«Тимлюйцемстрой» трестын 1-дэхи барилгын участогай бетонщигуудай бригадын бригадир.

41. **Кичигин** Иван Матвеевич—Зүүн-Сибириин түмэр замай 3-дахи барилга-хабсаралгын участогай барилгаша мастер.

42. **Колесов** Василий Ильич—«Сельэлектрострой» трестын Байкало-Кударын 4-дэхи барилга-хабсаралгын участогай электро-хабсаралгын бригадын бригадир, инженер электрик.

43. **Кореневский** Федор Константинович—заводой капитальна барилгын управлениин шулуушадай бригадын бригадир.

44. **Коротков** Николай Антонович барилгын трестын модоной дархашуулай бригадын бригадир.

45. **Красиловский** Гордей Фомич—Улан-Удын Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой капитальна барилгын таһагай бетонщигуудай бригадын бригадир.

46. **Кудашев** Александр Антонович—Зүүн-Сибириин түмэр замай 3-дахи барилга-хабсаралгын участогай модошо дархан.

47. **Куделин** Василий Иванович—«Бурмонголстрой» трестын 4-дэхи барилгын управлениин шулуушадай бригадын бригадир.

48. **Кузьменкова** Анастасия Владимировна—«Джидастрой» трестын хэбшэн.

49. **Кузьмин** Иосиф Кириллович—барилгын трестын шулуушадай бригадын бригадир.

50. **Курило** Иван Иванович—БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи архитектура болон барилгын хэрэгэй управлениин үмсын барилгын инженер.

51. **Ли** Бин-цзянь—«Джидастрой» трестын комплексно бригадын хүдэлмэришэн.

52. **Лобанов** Иван Иннокентьевич—«Дальэлектромонтажын» Улан-Удын участогай электромонтер.

53. **Лоновой** Максим Харитонович—Улан-Удын Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой капитальна барилгын таһагай слесарьнүүдэй бригадын бригадир.

54. **Лыков** Василий Михайлович—Улан-Удын Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой капитальна барилгын таһагай слесарь-арматурщик.

55. **Макшанцев** Андрей Ефимович—барилгын трестын экскаваторай машинистын туһалагша.

56. **Марканова** Лидия Михайловна—«Сельэлектрострой» трестын электромеханическа мастерскойнуудай начальник.

57. **Метелкин** Демьян Романович—заводой шорник, «өөһэдынгөө хүсөөр» байрын гэрнүүдые барилгада эдэбхитэй хабаадагша.

58. **Миронов** Владимир Яковлевич—«Джидастрой» трестын үйлэдбэриин предприятинуудай управлениин токарь.

59. **Михалев** Константин Георгиевич—Онохойн барилга-хабсаралгын управлениин экскаваторщик.

60. **Молодцов** Петр Григорьевич—Улан-Удын паровозно депогой кочегар, «өөһэдынгөө хүсөөр» гэрнүүдые барилгада эдэбхитэй хабаадагша.

61. **Морозов** Алексей Леонтьевич—Илькиин центральна ремонтно-механическа мастерскойнуудай модошо дархашуулай бригадын бригадир.

62. **Назимов** Дмитрий Васильевич—«Джидастрой» трестын арматурщик.

63. **Николаев** Сергей Петрович—барилгын трестын шофер.

64. **Новокрещин** Василий Иванович—Улан-Удын мяха-консервын комбинадай барилга-хабсаралгын управлениин штукатурнуудай бригадын бригадир.

65. **Овчинников** Григорий Корнеевич—«Бурмонголстрой» трестын 3-дахи барилгын управлениин комплексно бригадын бригадир.

66. **Патрахин** Кирилл Тимофеевич—барилга-хабсаралгын поездын модошо дархан.

67. **Помулев** Афанасий Иванович—Бурят-Монголой хэлхеэ холбооной управлениин радиофикациин барилга-хабсаралгын управлениин радиомонтер.

68. **Понюк** Иван Остапович—«Тимлюйцемстрой» трестын механическа цехын слесарь.

69. **Попов** Константин Владимирович—Галуута Нуурай барилгын управлениин модошо дархан.

70. **Пузанов** Иван Антонович—«Росвостокспецстрой» трестын 2-дохи тусхай управлениин слесарьнүүдэй бригадын бригадир.

71. **Резе** Ольга Александровна—«Тимлюйцемстрой» трестын 2-дохи барилгын участогай газар малтагшадай бригадын бригадир.

72. **Романов** Анатолий Григорьевич—барилга-хабсаралгын поездын комплексно бригадын бригадир.

73. **Россляков** Федор Николаевич—Зүүн-Сибириин түмэр замай гэр болон барилгануудай 5-дахи дистанциин модошо дархан.

74. **Рудык** Василий Петрович—Зүүн-Сибириин түмэр замай гэр болон барилгануудай 5-дахи дистанциин модоной уран дархан.

75. **Рымарев** Герасим Федорович—барилгын трестын модошо дархан.

76. **Сапунов** Сергей Дементьевич—«Сельэлектрострой» трестын городой барилга-хабсаралгын 5-дахи участогай электро-хабсаралгын бригадын бригадир.

77. **Се** Шоу-чан—«Джидастрой» трестын штукатур.

78. **Семенов** Анатолий Михайлович—«Бурмонголстрой» трестын автобазын шофер.

79. **Серебренков** Михаил Антонович—барилга-хабсаралгын поездын бульдозерист.

80. **Симонова** Татьяна Андреевна—Зүүн-Сибириин түмэр замай гэр болон барилгануудай 5-дахи дистанциин штукатур.

81. **Столбовский** Иван Афанасьевич—«Бурмонголстрой» трестын 3-дахи барилгын управлениин штукатур.

82. **Сусойкин** Василий Федорович—Галуута Нуурай барилгын управлениин шулуушан.

83. **Таракановский** Михаил Дмитриевич—«Бурмонголстрой» трестын 2-дохи барилгын управлениин арматурщик.

84. **Тихонов** Аркадий Спиридонович—«Джидастрой» трестын бетонщик.

85. **Ткачев** Иван Кузьмич—Онохойн барилга-хабсаралгын управлениин модошо дархан.

86. **Финко** Андрей Карлович—«Тимлюйцемстрой» трестын модо хюрөөдэдэг цехын хюрөөдэгшэдэй бригадын бригадир.

87. **Фурман** Филипп Эдуардович—«Тимлюйцемстрой» трестын нэгэдэхи барилгын участогай мастер.

88. **Цыганок** Петр Павлович—Зүүн-Сибириин түмэр замай 3-дахи барилга-хабсаралгын участогай техническэ таһагай начальник.

89. **Черниговская** Любовь Иннокентьевна—«Темлюйцемстрой» трестын бетонно заводой хүдэлмэришэдэй бригадын бригадир.

90. **Чикунов** Анатолий Прокопьевич—«Джидастрой» трестын бульдозерист.

91. **Чубара** Анна Оверковна—«Бурмонголстрой» трестын 4-дэхи барилгын управлениин штукатур.

92. **Шевцов** Семен Дмитриевич—Улан-Удын Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой барилгын-коммунальна таһагай заһабарилга-барилгын конторын инженер-нормировщик.

93. **Шевчук** Трофим Максимович—«Тимлюйцемстрой» трестын 1-дэхи барилгын участогай модошо дархашуулай бригадын бригадир.

94. **Шелкунов** Владимир Дмитриевич—«Джидастрой» трестын үйлэдбэриин предприятинуудай управлениин модоной уран дархан.

95. **Шугалеев** Николай Степанович—«Забайкаллестрансстрой» трестын Хандагатайн барилгын участогай шофер.

96. **Ярославцев** Николай Дмитриевич—«Воссибтранстрой» трестын барилга-хабсаралгын поездын бетонно/хүдэлмэриин бригадир.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Д. ЦЫРЕМПИЛОН.**

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **В. ОСТРОВСКАЯ.**

Улан-Удэ город, Соведүүдэй Байшан
1957 оной августын 8.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан, Улан-Удын барилгын организацинуудай түрүү барилгашад: (зүүн гарһаа) Г. Ф. Красиловский, В. М. Лыков, В. П. Рудых, М. Х. Лоновой гэгшэд.

А. Истоминой фото.

МАНАЙ БАРИЛГАШАДТА АЛДАР СОЛО

★ ★

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

„Республикын колхозой эрхим барилгашан" гэһэн нэрэзэргэ олгохо тухай

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1957 оной июниин 13-да абаһан тогтоолой ёһоор 1957 ондо республиканска мүрысөөндэ эрхим һайн дүнгүүдые туйлаһанайнь түлөө доро дурсагдагша колхозуудай барилгын бригадануудай гэшүүдтэ «Республикын колхозой эрхим барилгашан» гэһэн нэрэзэргэ олгогдобо гэбэл:

ТҮНХЭНЭЙ АЙМАГ

«Красный пахарь» колхозой модошо дархашуул: **Кутяков** Владимир Николаевичта, **Томилов** Спиридон Алексеевичтэ; **«Искра»** колхозой модошо дархашуул: **Дамбалов** Доржи Петрушкеевичтэ, **Сымбелов** Сырен-Доржо Холзаровичта, **Хармакшанов** Сынгэ Заряевичта, **Педемский** Иван Егоровичта, **«Путь Ленина»** колхозой модошо дархашуул: **Ассадулен** Габдул Ассадулиевичта, **Сыренов** Базыр Намсараевичта, **Будаев** Содном Убушеевичтэ; **Ленинэй** нэрэмжэтэ колхозой модошо дархашуул: **Токуренов** Шагжа Бужиновичта, **Хархуев** Домбок Дымшеновичтэ; **Хрущевой** нэрэмжэтэ колхозой шулуушан **Александров** Петр Григорьевичта, модошо дархан **Кобелев** Михаил Дмитриевичтэ; **Буденный** нэрэмжэтэ колхозой модошо дархашуулай бригадир **Фролов** Прокопий Григорьевичта, модошо дархан **Вознесенский** Вадим Демьяновичта, **«Знамя»** колхозой модошо дархан **Алмаев** Дондок Содномовичта, звеньеводууд: **Заректаев** Сырен-Доржо Гармаевичта, **Однокоnный** Федор Варфоломеевичтэ, **«Победа»** колхозой модошо дархашуул: **Бутаков** Иван Демьяновичта, **Козлов** Мортел Васильевичта, **«Путь Коммунизма»** колхозой звеньеводууд **Андренов** Бурьян Лапсоновичта, **Шахмалов** Ренчин Базаровичта, **Балдашкинов** Санжа Шираповичта, **17-дэхи партсъездын** нэрэмжэтэ колхозой хюрөөшэн **Прушенов** Ошор Николаевичта, модошо дархан **Ангархаев** Лопсон Аюшеевичтэ, **Сталинай** нэрэмжэтэ колхозой модошо дархашуул **Ангрузкеев** Лопсон Бизъяевичта, **Зарбуев** Жаб Ешеевичтэ, **Манжуев** Дондок Жамсаевичта;

СЭЛЭНГЫН АЙМАГ

Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой модошо дархан **Аюшеев** Дашинима Ринчиновичта, хюрөөшэн **Батуев** Василий Бальжиевичта, барилгашад: **Абдулин** Романда, **Нагмитов** Арья Биликтуевичта, **Жамбалов** Виктор Ишеевичтэ, барилгын бригадын бригадир **Очиржапов** Гавриил Бадмаевичта; **«Путь Ильича»** колхозой модошо дархашуул: **Чебунин** Николай Николаевичта, **Черных** Ким Гурьяновичта; **XX партсъездын** нэрэмжэтэ колхозой барилгын бригадын бригадирнууд: **Васильев** Заята Юролтуевичта, **Дашиев** Мункодоржи Дашиевичта, модошо дархашуул: **Буянтуев** Дамдин Раднаевичта, **Мункуев** Жадамба Магбуновичта, **Санжиев** Жамбал Биликтуевичта, **Дашиев** Бальжин Дашиевичта; **Карл Марксын** нэрэмжэтэ колхозой модошо дархашуул: **Доржиев** Гончар Доржиевичта, **Будожапов** Цырендоржида, **Тапхаров** Цыденрожи Ломбоевичта, барилгын бригадын бригадир **Голобоков** Василий Ивановичта; **Фридрих Энгельсын** нэрэмжэтэ колхозой барилгын бригадын бригадир **Цыренжапов** Аюша Цыретаровичта;

ИВОЛГЫН АЙМАГ

«Коминтерн» колхозой модоной уран дархан **Гармажапов** Бимба Ленхобоевичта, хюрөөшэн **Рабданов** Гомбожап Дашиевичта; **Кировэй** нэрэмжэтэ колхозой модошо дархашуул: **Лубсанов** Доржи Мункуевичта, **Раднаев** Цыретор Гармаевичта, **Очиров** Шойсорон Ринчиновичтэ; **Булганинай** нэрэмжэтэ колхозой модошо дархашуулай звеньевод **Москвитин** Виктор Ивановичта, **«Авангард»** колхозой модошо дархашуул: **Бесов** Василий Панфиловичта, **Сутурин** Алексей Григорьевичта; **«Улаан Оронго»** колхозой модошо дархашуул: **Ринчинов** Цурбо Доржиевичта, **Лубсанов** Томодо, **Юмов** Цыремпил Дабаевичта;

ЯРУУНЫН АЙМАГ

«Победа» колхозой барилгын бригадын бригадир **Очиров** Еши Очировичта, модошо дархан **Цыренов** Митып Цыреновичтэ, пеэшэншэн **Доржиев** Цыдып Доржиевичта **«Путь Социализма»** колхозой модошо дархан **Цыгуев** Цынгэдэ, **«Коммунизм»** колхозой барилгын бригадын бригадир **Лыктыпов** Ринчин Лыктыповичтэ, модошо дархан **Жамьянов** Жамбал Жамьяновичта; **«Улаан Туяа»** колхозой барилгын бригадын бригадир **Осипов** Леонид Григорьевичта; **Ленинэй** нэрэмжэтэ колхозой модошо дархашуул: **Аюшеев** Ринчиндэ, **Гармаев** Шайдок-Гармаевичта, **Цыренов** Ринчинима Аюшевичтэ, **Сапогов** Николайда, **Базарсадуев** Малан Эрдынеевичтэ; **Кировэй** нэрэмжэтэ колхозой модошо дархан **Базаржапов** Бадмада;

МУХАР-ШЭБЭРЭЙ АЙМАГ

«Победа» колхозой барилгашад: **Петряков** Иван Гавриловичта, **Полянский** Василий Ивановичта, **Плюснин** Егор Ивановичта; **«Гигант»** колхозой барилгашад: **Кузнецов** Данил Никитовичтэ, **Володин** Сергей Ивановичта, **Павлуцкий** Влас Лазаревичта; **Ленинэй** нэрэмжэтэ колхозой барилгашад: **Ерофеев** Евлампий Елифоровичта, **Кравцов** Илья Петровичта, **Иванов** Харлампий Понкратовичта, **Калашников** Нифед Осиповичта, **Федоров** Иван Оносовичта; **«Дружба»** колхозой барилгашад: **Бухольцев** Ананий Демидовичтэ, **Куклин** Михаил Дмитровичтэ, **Кашкин** Максим Григорьевичта, **Булзаков** Петр Климентьевичтэ, **Бухольцев** Василий Прокопьевичта; **«Коммунизм»** колхозой барилгашад: **Крамков** Иван Константиновичта, **Федоров** Федор Севасьяновичта; **Хрущевой** нэрэмжэтэ колхозой барилгашад: **Иванов** Василий Фомичта, **Сластин** Иван Афанасьевичта, **Кушнарев** Филипп Матвеевичтэ, **Сучков** Трофим Семеновичта, **Иванов** Григорий Павловичта, **Рыморев** Афанасий Афанасьевичта, **Иванов** Калистрат Павловичта; **Сталинай** нэрэмжэтэ колхозой барилгашад: **Вакарин** Степан Марковичта, **Филиппов** Антроп Изотовичта, **Никонов** Спиридон Даниловичта, **Максимов** Абрам Михайловичта, **Максимова** Варвара Ивановнада, **Ревенская** Марфа Ермолаевнада;

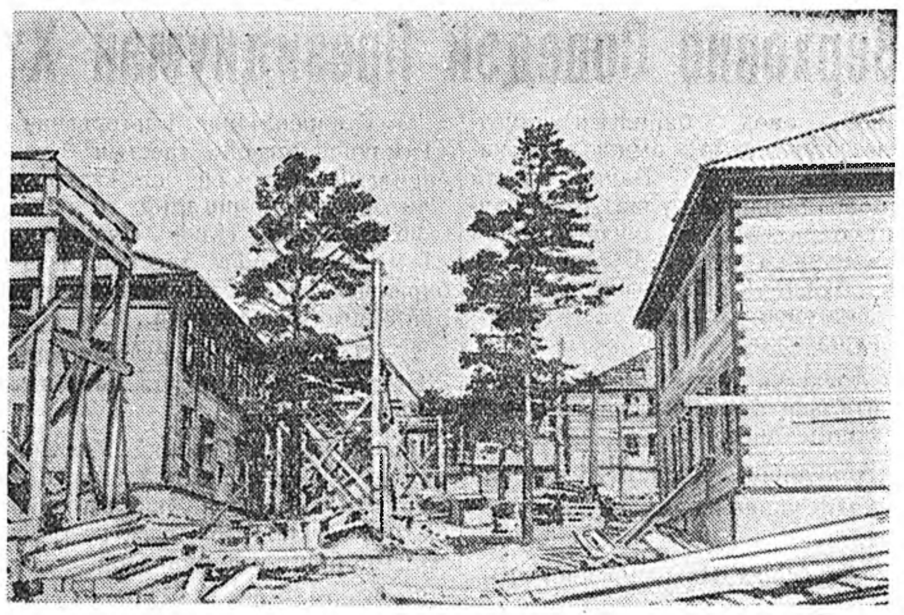
БАРГАЖАНАЙ АЙМАГ

Уланай сомоной **Сталинай** нэрэмжэтэ колхозой барилгашад: **Эрдынеев** Буда Малакшиновичта, **Гомбоев** Доржи Урбагаровичта, **Дампилов** Линхо Очировичта, Баргажанай сельсоведэй **Сталинай** нэрэмжэтэ колхозой барилгашад: **Резников** Федор Андрияновичта, **Михайлов** Андрей Ксенофонтовичта; **«Авангард»** колхозой барилгашад: **Кожевин** Алексей Александровичта, **Бельков** Алексей Ильичтэ; **«Большевик»** колхозой барилгашан. **Елшин** Александр Григорьевичта; **Карл Марксын** нэрэмжэтэ колхозой барилгашад: **Бадмаев** Ракша Базаржаповичта, **Гармаев** Дарижап Цынедескиновичтэ; **Ворошиловай** нэрэмжэтэ колхозой барилгашад: **Франтенко** Георгий Павловичта, **Шелковников** Константин Алексеевичтэ; **Ленинэй** нэрэмжэтэ колхозой барилгашад: **Базаров** Баянда Бажиевичта, **Эмедеев** Базар Эбхеевичтэ, **Буянтуев** Гарма Раднаевичта; **18-дэхи партсъездын** нэрэмжэтэ колхозой барилгашан **Ельцов** Тимофей Ильичтэ;

ТАРБАГАТАЙН АЙМАГ

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой барилгашад: **Фадеев** Михаил Евстафьевичта, **Леонов** Павел Платоновичта, **Федоров** Онуфрий Кирилловичтэ, **Кушнарев** Михаил Михеевичтэ, **Горбатых** Алимпий Матвеевичтэ, **Назаров** Нестер Бикуловичтэ, **Сазонов** Степан Григорьевичта, **Васильев** Трифон Ерастовичта, **Назаров** Игнат Нестеровичтэ, **Ковалев** Иван Пахомовичта; **«Рассвет»** колхозой барилгашад: **Аболтусов** Петр Фомичта, **Николаев** Петр Афанасьевичта, **Михайлов** Панфил Сазоновичта, **Кожевников** Кирилл Архиповичта, **Хромых** Митрофан Нефедовичтэ, **Будников** Павел Степановичта, **Борисов** Иван Ивановичта, **Сучков** Кирилл Ефремовичтэ; **«Красный боец»** колхозой барилгашад: **Рандин** Иннокентий Карповичта, **Рандин** Иннокентий Михайловичта, **Андриянов** Василий Артемовичта, **Грудинин** Андриян Степановичта, **Максимов** Иннокентий Викторовичтэ, **Баранов** Иннокентий Петровичта; **Сталинай** нэрэмжэтэ колхозой барилгашад: **Малютин** Виктор Федотовичта, **Пыкин** Артамон Федоровичта, **Безденежных** Иван Гавриловичта, **Гордеев** Василий Ивановичта, **Григорьев** Клим Григорьевичта: **Хрущевой** нэрэмжэтэ колхозой барилгашад: **Антонова** Галина Ивановнада, **Сорокин** Иннокентий Павловичта; **Калининай** нэрэмжэтэ колхозой шулуушад: **Лаптик** Василий Ивановичта, **Русин** Федор Алексеевичтэ, **Калашников** Иосиф Михайловичта, **Русин** Нефед Никифоровичтэ, **Русин** Мартемьян Григорьевичта.

★ ★

Улан-Удэ станциин паровозно депогой хүдэлмэришэд Шишковка гэжэ посёлогто өөһэдынгөө хүсөөр байрын гэрнүүдые барижа байна. Сентябрь һарын эхеэр нэгэ гэрынь ашаглалгада оруулагдахань.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: депогойхидой барижа байһан гэрнүүд. **Е. Ринчиновагай** фото.

★

Жэлэйнгээ түсэб Октябриин һайндэр хүрэтэр дүүргэхэбди

Мүнөөдэр барилгашадай һайндэр. Энэ һайндэрые оронойимнай ажалшад хоёрдохёол тэмдэглэжэ байна. Мүнөө барилгашадай урда табигдаад байһан зорилго мэдээжэ. Байрын гэрнүүдые олоор бариха тушаа парти, правительствынгаа шэнэ тогтоолые бэелүүлхын түлөө үсэд шангаар тэмсэхэ саг ерэбэ.

Манай бригадынхид барилгашадай һайндэрые ажалай шэнэ амжалтаар угтаха гэжэ шиидээ һэмди. Барандаа комсомолшууд, залуушуул байһан туладаа бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлжэ, үнгэрэгшэ июнь һарада байрын гэрнүүдэй сонхын рама, колодо, үүдэ, таһалгын үүдэ хэхэ даалгабаряа хоёр дахин шахуу дүүргээбди. Тиигэжэ мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ гаралсаһанайнгаа түлөө ВЛКСМ-эй Улан-Удын горкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэбди. Энэ амжалтаараа һанаагаа амарнагүйбди. Парти, правительствынгаа ажалшадай ажаһуудалые улам һайжаруулхын түлөө оролдожо байһан анхаралда харюу болгон, ажалайнгаа бүтээсые бүри ехээр дээшэлүүлхэбди. Тэрэнэй тулада бригадымнай бүхы гэшүүд олон мэргэжэл шудалха гэжэ шиидээ. Барилга тушаа парти, правительствынгаа һаяхан абаһан тогтоолые зүбшэн хэлсэхэдээ, жэлэйнгээ түсэбые Октябриин һайндэр хүрэтэр дүүргэхэ гэһэн уялга абаабди.

Н. Горчаков, барилгын хэрэгсэлнүүдэй комбинадай бригадир.

★ ★

Кабанскын аймагай Каменск посёлогто «Тимлюйцемстрой» трест[ы] барилгашад байрын 3 дабхар гэр барижа дүүргэхэсэ байна. Энэ гэртэ ойрын [у]дэ нүүдтэ хүдэлмэришэдэй 30 шахуу бүлэнэр нүүжэ орохонь.

В. Вельверэй фото.

★

Хүдөөдэ барилгануудые олоор хэ[...]

Хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй үмэнэ КПСС-эй XX съездын табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлэн, манай республикын колхозууд нийтынгээ малда дулаан, һаруул, уужам байрануудые һүүлэй үедэ олоор барижа байна. Һүүлэй жэл хахад соо манай республикын колхозуудта 156900 малай багтаха 524 байра, тэрэ тоодо 13700 үхэрэй байха байра, 11400 гахайн байха байра, 121700 хониной байха байра баригдаа. Гадна 43500 тонно силос дараха түхеэрэлгэ бүтээгдээ.

Малай байрануудые, культурна ажаһуудалай болон ажахын барилгануудые Яруунын, Кударын, Тарбагатайн аймагуудта һайнаар ябуулжа байна.

Үйлэдбэриин барилгануудые бодхоохынгоо хажуугаар манай республикын дархашуул байрын гэрнүүдые олоор барина. Колхозуудай болон колхознигуудай олзо доход ехэтэй боложо байһанай ашаар, һүүлэй жэл хахад соо 3300 гэр баригдаа. Хэрбээ 1953 ондо манай республикын колхозуудта жэл соо колхознигууд 45 гэр өөртөө бариһан байгаа һаа, энэ жэлэй түрүүшын 6 һара соо 1170 гэр баряа.

Республикын колхозууд өөһэдынгөө дархашуултай, мэргэжэлтэй барилгашадтай болоно. Гансахан 1956 ондо 469 хүн барилгын элдэб мэргэжэлдэ һураһан байна. Һүүлдэй, үедэ шулуушаар, шлако-бетонно блогуудаар барилга хэдэг мэргэжэлдэ 162 хүн һургагдаа. Мүн штукатур, бетонщик, кровельщик, формовщик гэһэн мэргэжэлтэд олон боло[...] байнхай.

Колхозуудай өөһэдынгөө хүс[...] барилгын мэргэжэлтэдые бэлдэ[...] хажуугаар, БМАССР-эй Минис[...] нүүдэй Соведэй дэргэдэхи кол[...] зуудтахи барилга эрхилдэг упра[...] лени жэл бүхэндэ колхозуудай [...] рилгын 50—60 мастернуудые бэл[...] хэнэ. Эдэ бүгэдын ашаар Түнхэн[...] Зэдын, Хэжэнгын зарим колхоз[...] өөһэдынгөө техник-барилгашад[...] болоо.

Түнхэнэй аймагта колхоз хоор[...] дын туфо-блочно завод бариг[...] Энэ завод хадаа үнэгүй барил[...] хушалтын материалнуудаар, цем[...] тээр аймагайнгаа колхозуудые [...] рын жэлнүүдтэ хангаха болохо [...] Гэбэшье, манай республикын о[...] хон колхозууд барилга олоор, т[...] гөөр хэхэ арга боломжоёо хү[...] хэрэглэнэгүй. Нютагуудта бай[...] барилгын шулуун, модон ба бу[...] хэрэгсэлнүүд хүсэдөөр хэрэглэ[...] нэгүй. Зарим колхозуудта бар[...] гын бригадануудые түхэрээн ж[...] соо хүдэлгэнгүй тараажархи[...] ушарнууд бии. Гэр байшангу[...] клуб, культбаза, бани гэхэ м[...] үшөө үсөөнөөр баригдана. Да[...] сагта эдэ дутагдалнуудаа усад[...] жа, хүдөө нютагуудтахи хотон, [...] хонуудаа гоё, һайхан барилган[...] даар шэмэе.

А. Гусев, БМАССР-эй Минис[...] нүүдэй Соведэй дэргэдэхи ко[...] хозно барилга эрхилхэ упра[...] лениин ахалагша инженер.

★ ★

Баргажанай аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо малай байра болон колхознигуудай гэр олоор баригдана. Колхозой дархан Доржи Гомбоев 15 жэлдэ барилга дээрэ хүдэлмэрилнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: модошо дархан Доржи Гомбоев.

А. Мантаевай фото.

Усадхагдаха ёһотой дутагдал

Өөһэдынгөө хүсөөр өөһэдтөө гэр бариха талаар үүсхэл хаа хаанагүй үргэнөөр дэлгэржэ байна. Мүн манайшье коллектив 8 квартиратай хоёр дабхар гэр модоор барижа байна. Бидэнэр, барилгашад «СССР дотор гэр байра барилгые хүгжөөхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые зүбшэн хэлсээд, ехэ һайшаан дэмжээбди. Өөһэдынгөө хүсөөр гэр барилгые дэмжэхэ тухай тус тогтоол дотор онсо тэмдэглэгдэнэ.

Минии бүлынхид хамта 7 хүн юм. Мүнөө барижа байһан энэ гэртээ хоёр комнататай, кухнитай квартира абаха болоһондоо ехэ баяртайгаар хүдэлжэ байнаб. Энэ гэрэймнай барилга март һараһаа эхилэжэ хэгдэнэ. Хүдэлмэридэмнай элдэб бэрхэшээлнүүдэй тохёолдоггүй һаа, бидэнэр барилгаяа болзорһоонь холо урид дүүргэхэ аргатайбди. Теэд пол, потолок х[...] хюрөөдэмэл модон болон бусад [...] рэгсэл ходо дуталдана. Энээн д[...] рэһээ боложо, хүдэлмэреэ унжага[...] руулха баатай болонобди.

Депогоймнай хүтэлбэрилэгш[...] энэ дутагдалые мэдэдэг, усадхах[...] шье оролдодог юм. Теэд бодо[...] хэмжээн абтанагүй. Саашадаа б[...] рын гэр олоор бариха тушаа па[...] ти, правительствын тогтоолые б[...] лүүлэн, партийна болон совет[...] органуудай зүгһөө зохихо хэмж[...] абтаха бэзэ гэжэ найдагдана.

Мүнөөдэр барилгашадай һайн[...] рые тэмдэглэжэ байхадаа ажалш[...] дай ажаһуудалые улам һайжару[...] хын түлөө оролдожо байһан пар[...] правительстводаа баясхалан хүр[...] нэб.

П. Емельянов, Улан-У[...] станциин вагонно депо[...] хүдэлмэришэн.

Советскэ барилгашадай һайндэр

СССР-эй Гүрэнэй барилгын түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй Барилгын ба Архитектурын Академиин Президент Н. В. Бихтинтэй хөөрэлдэһэн хөөрэлдөөн

Августын 11-дэ бүхы советскэ арадтаяа хамта барилгын индустриин олон миллион хүдэлмэрилэгшэд барилгашадай үдэрые хоёрдохёо тэмдэглэхэнь. Жэл бүхэндэ энэ һайндэрые тэмдэглэдэг болоһон ушар манай орон дотор барилгашадай бэелүүлдэг туйлай ехэ үүргые бүгэдэарадай үндэрөөр сэгнэдэг байһые гэршэлнэ.

Оронойнгоо социалистическэ экономикые саашадань дэбжээхэ, арад зоной ажабайдалые улам һайжаруулха хэрэгтэ зорюулагдаһан парти, правительствын тон шухала шиидхэбэринүүдэй энэ жэлдэ абтаад байһан үедэ барилгашадай һайндэр үнгэрэгдэхэ байна. Хүдэлмэришэд, инженернүүд, техникүүд, барилгануудай болон барилгын материалнуудай промышленностиин бүхы хүдэлмэрилэгшэд «СССР дотор гэр байрын барилга хүгжөөхэ тухай» КПСС-эй Центральна Комитедэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые ажал хүдэлмэриингөө дайшалхы программа болгон, хүлеэн абаба. Энэ тогтоол дотор советскэ арадай ажана байдалые хэлбэришэгүйгөөр һайжаруулха гэһэн анхарал оролдолго гаргагдана.

Нэн түрүүн хүндэ индустрие бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ гэһэн ленинскэ генеральна хараа шугамые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ зуураа, манай парти болбол гэр байрануудаар дутамаг ябадалые усадхаха тухай тон шухала асуудал шиидхэхэ бүхы арга боломжо байгуулба.

Энэ асуудалые шиидхэхэ хэрэгтэхи бэрхэшээлнүүд юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ, городуудай хүн зон айхабтар түргэнөөр олошорһон байна. 1913 онойхитой сасуулбал манай орон дотор городуудай хүн зон 3 үлүүтэй дахин олошорһон байна. Тиин дэлхэй дээрэхи нэгэшье орон дотор, тэрэ тоодо США-гэй эгээл түргэнөөр хүгжэжэ байһан үедэшье тэндэ городуудай хүн зон иимэ түргэнөөр олошоржо шадаагүй юм. Манай ороной үйлэдбэриин хүсэнүүдэй туйлай ехээр хүгжэһэнтэй дашарамдуулагдан, промышленна центрнүүдэй ургаһан, городуудай хүн зоной олон болоһон ушарһаа, мүн Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үедэ гэр байрануудай һандаргагдаһан ябадалһаа боложо, промышленностиин ургалта гэр байрануудай барилга хоёрой хоорондо элитэ таһалдал гараһан байна.

Байрын гэрнүүдые айхабтар олоор баридаг байһамнай бултанда мэдээжэ.

Эгээл ойрын жэлнүүдэй туршада байрын гэрнүүдые бариха гайхамшаг ехэ түсэбүүд бэелүүлэгдэхэ зэргэтэй. Гэр байрануудаар дутамаг ябадалые ойрын 10—12 жэлэй туршада гүйсэд усадхахын тула богонихон болзор соо гэр байрануудые айхабтар олоор бариха тухай партиин хараалһан программые бодотоор бэелүүлхэһээ бүри хүндэтэй ба арюун нангин зорилго бидэнэрэй, барилгашадай үмэнэ мүнөө байхагүй.

Агуу ехэ Октябриин 40 жэлэй ойе—бүгэдэ арадай һайндэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон манай барилгашад энэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэ. Энэ зорилгые бэелүүлхэ бүхы арга боломжо манда бии. Манай барилгын промышленность техническэ талаараа һула, үйлэдбэриин кустарна һалбари байһан аад, мүнөө арадай ажахын индустриальна томо һалбари болгогдоо.

Промышленностиие ба барилгые хүтэлбэрилхэ хэрэгые шэнэдхэһэн, экономическа районуудай байгуулагдаһан ушар барилгын индустриие улам хүгжөөхэ шэнэ, тон таарамжатай эрхэ байдал олгобо. Ажахын захиргаануудай өөр өөрынгөө тала харадаг ябадалай усадхагдаһанай ашаар барилгын организацинуудые томодхохо, предприятинуудые хоорондонь хамжан хүдэлмэрилүүлхэ, мэргэжэхэ арга боломжо бии болгогдоо.

Булад, шэрэм, цемент гэхэ мэтые үйлэдбэрилхэ хэдэн томо предприятинуудые ашаглалгада оруулха түсэбөө энэ оной үнгэрһэн хахад жэлэй туршада барилгашад үлүүлэн дүүргээ.

Нилээд олон байрын гэрнүүд, культурно-ажаһуудалай барилганууд ашаглалгада үгтөө. Гүрэнэй түсэбэй ёһоор һомологдоһон мүнгэ зөөреэр орон доторнай хамта дээрээ 9 үлүүтэй миллион квадратна метр талмайтай гэр байранууд баригдажа, ашаглалгада үгтөө. Энэ хадаа үнгэрэгшэ жэлэй түрүүшын хахад жэлэйхиһээ 36 процент ехэ байна. Бүхы энэ жэл соо 34 миллион квадратна метр талмайтай гэр байранууд ашаглалгада үгтэхэ юм. Энэ хадаа бүхы нэгэдэхи табан жэл соо баригдагшаһаа һураггүй ехэ байна. Ондоогоор хэлэхэдэ, туд бүридөө 100-гаад мянган хүн зонтой 40-өөд шэнэ городуудые мүнөө жэл бүхэндэ баринабди.

Хүн зоной байрын гэрнүүдые олоор бариха, тэрэшэлэн предприятинуудай, мүн хүн зоной өөһэдынь хабаадалгатайгаар байрын гэрнүүдые баридаг болохо ябадалые бүхы хэмжээгээр үргэдхэхэ тухай парти, правительствын абаһан шиидхэбэринүүд дээрэһээ хаража үзэхэдэ, Горький городой ажалшадай хаа хаанагүй дэлгэрһэн үүсхэл туйлай ехэ удхашанартай.

Барилгашадай үдэрые тэмдэглэхэ зуураа, манай дутагдалнуудые дурдангүй гаража болохогүй. Манай дутагдалнуудай нэгэниинь юуб гэхэдэ, барилгын үнэ сэн үшөө ехэ байһан зангаараа. Зарим ушарта мүнгэ зөөри, барилгын хэрэгсэлнүүд, ажал бодомжогүйгөөр, үлүү ехээр гаргашалагдажа, хүдэлмэриин үнэ сэн дээшэлнэ. Заводто бүтээгдэһэн барилгын хабсаргагдамал түхеэрэлгэнүүд удаанаар нэбтэрүүлэгдэнэ; байрын гэрнүүдые бариха ябадалда томо панельнэ, томо блочно түхеэрэлгэнүүд гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй. Олонхи ушарта хүдэлмэриин шанар муутайгаар бүтээгдэдэг ябадал горьтойхон дутагдал болоно.

Мүн барилгын материалнуудай промышленностиин предприятинуудта горьтойхон эрилтэнүүд хэгдэхэ зэргэтэй. Тэдэнэй бүтээн гаргаһан материалнуудай шанар зарим ушарта ехэ муу байдаг. Химда сэнтэй барилгын материалнуудые нютаг нютагта ехээр үйлэдбэрилхэ хэрэг һулаар шиидхэгдэнэ. Барилгын архитектурна наука оронойнгоо үмэнэ нилээд ехэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй байһаи аад, тиигэжэ шаданагүй. Энэ нэн түрүүндэ СССР-эй барилгын ба архитектурын Академиин институдуудта, научна хүдэлмэрилэгшэдэй коллективтэ хамаадана. Тэдэнэр городуудые бари[...] шухала шухала асуудалнууд[...] промышленна, байрын, нийтын [...] хи зургаануудай шэнэ түхэлэй б[...] шангуудые бариха, илангаяа хүд[...] гэй барилгын асуудалнуудые уд[...] наар шиидхэнэ. Шанарайнгаа [...] лаар хилын саада тээхи барил[...] техникын туйлалтануудһаа ү[...] һайн байха, хүнгэн аад, ехэ б[...] барилгын хабсаргагдамал түх[...] рэлгэнүүдые бүтээхын түлөө ман[...] конструкторнууд, проектиров[...] гүүд ехэ эдэбхитэйгээр хүдэлмэр[...] хэ зэргэтэй.

Коммунистическэ парти, Совет[...] Правительство барилгые һайж[...] руулха, барилгашадай материал[...] байдалые һайжаруулха, тэдэн[...] культурна хэмжээс улам дээшэлү[...] хэ тухайда таһалгаряагүй анхар[...] оролдолго гаргана. Энэ анхар[...] оролдолгодо харюу болгон, зохё[...] байгуулхын эдэбхи хэшээлээ тэ[...] нэй улам дээшэлүүлхэ, тогтоог[...] һон түсэбтэ даалгабаринуу[...] дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ б[...] һаниинь дамжаггүй.

(ТАСС).

СОВЕТСКЭ ПАРТИЙНО-ПРАВИТЕЛЬСТВЕННА ДЕЛЕГАЦИ БЕРЛИНДЭ АЙЛШАЛЖА БАЙНА

БЕРЛИН, августын 8. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Советскэ Партийно-Правительственна делегаци августын 8-най үдын хойно Фридрихфельд гэжэ газарта хүдөөлүүлэгдэһэн немец социалистнуудай памятнигта сэсэгүүдые табиба. Н. С. Хрущев, А. И. Микоян болон делегациин бусад гэшүүд «Немец хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй тэмсэлшэдтэ Советскэ Союзай Партийно-Правительственна делегациһаа» гэһэн бэшэгтэй венок табиба.

Тэндэһээ гараад, СССР-эй Партийно-Правительственна делегациин гэшүүд Трептов-паркда ошожо, амияа үгэһэн советскэ сэрэгшэдэй памятнигта венок табиба. «Хүн түрэлтэнэй фашизмһаа сүлөөлхын түлөө болоһон тулалдаануудта амияа алдаһан советскэ сэрэгшэдтэ, Советскэ Союзай Партийно-Правительственна делегациһаа» гэһэн бэшэгтэй венок тэндэ табигдаа. Һүүлээрнь советскэ делегациинхид Берлинээр ябаа.

Августын 8-най үдэшэлэн советскэ Партийно-Правительственна делегациинхид хоёр бүлэг болон таража, Германска Демократическа Республикаар ябажа эхилбэ. Нүхэд Н. С. Хрущев, А.А. Громыко, В. В. Гришин, В. Е. Семичастный болон Г. М. Пушкин автомашинануудаар Лейпциг город ороо. Нүхэд А. И. Микоян, П. Н. Кумыкин, И. В. Спиридонов болон З. В. Миронова гэгшэд тусхай поезддо һуужа, Засниц город ороо.

ЛЕЙПЦИГ, августын 8. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Советскэ Союзай Партийно-Правительственна делегациин гэшүүд Н. С. Хрущев, А. А. Громыко, В. В. Гришин, В. Е. Семичастный, Г. М. Пушкин гэгшэд августын 8-да һүниин тэн болохоёо байхада Лейпциг ерээ. СЕПГ-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь В. Ульбрихт тэдээнтэй хамта ерэлсээ. Айлшадай ехэ орой ерээшье һаань, олон зон тэдэниие үйлсэнүүдтэ угтажа байба. СЕПГ-эй окружной комитедэй нэгэдэхи секретарь П. Фрелих болон окружной соведэй түрүүлэгшэ К. Адольфс айлшадые угтажа ябаа.

Һүүлээрнь богонихон митинг болоо. Советскэ айлшадта хандан П. Фрелих үгэ хэлэжэ, тэдэнэй Лейпцигтэ ерэһэндэнь ехэ баярлажа байһанаа мэдүүлээд, СЕПГ-гэй гэшүүдэй, хүдэлмэришэдэй, таряашадай интеллигенциин, Лейпциг округай бүхы ажалшадай зүрһөө тэдээндэ халуун мэндэ хүргэбэ.

Н. С. Хрущев митинг дээрэ үгэ хэлэбэ. Талмайда суглараһан бүхы хүнүүд «Хани барисаан!», «Фрейндшафт!» гэһэн үгэнүүдые немец, ород хэлэн дээрэ хашхаралдаба.

Нүхэр Хрущевой удха түгэлдэр, хэлэн хурса үгые шагнажа байгаад һайшаан, нэгэнтэ бэшэ альгаа ташаһан байна.

Сүлөөтэ немецкэ залуушуулай Союзай гэшүүд—басагад советскэ Партийно-Правительственна делегациин гэшүүдтэ ошожо, тэдээндэ үнгэтэй сэсэгүүдые барюулаа.

Һүүлээрнь митинг дүүрэжэ, суглараһан замхашагүй шангаар альга ташалга доро советскэ айлшад байха газартаа ошоо һэн.

ЛЕЙПЦИГ, августын 9. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Советскэ Партийно-Правительственна делегациин гэшүүд: нүхэд Н. С. Хрущев, А. А. Громыко, В. В. Гришин, В. Е. Семичастный, Г. М. Пушкин энэ үдэр Лейпциг городто айлшалаа.

Лейпциг ГДР-эй индустриальна, худалдаа наймаанай, культурна томо центрнүүдэй нэгэн юм.

Городой ажалшад советскэ айлшадые халуунаар, аха дүү ёһоор угтаа. Энэ город һайндэрэйхеэр гоёон шэмэглэгдэһэн байгаа.

Советскэ делегациин гэшүүд энэ үдэр город соогуур ябажа, Лейпциг шадарай Марклеберг һууринда эмхидхэгдэһэн хүдөө ажахын выставкые хараа.

Выставкэ хаража дүүргээд, делегациин гэшүүд Кировэй нэрэмжэтэ хүндэ машина бүтээлгын заводто ошоо, тэрэнэйнгээ һүүлээр «Искра» типографиин музейе, «Арадуудай байлдаанай» памятнигые хараа. Тиигээд, делегациин гэшүүд В. И. Ленинэй музейдэ, Г. Димитровой музейдэ ороһон байна.

Үдэшэнь Лейпцигэй түбэй стадион дээрэ митинг боложо, Лейпцигэй хүдэлмэришэдэй, таряашадай, интеллигенциин түлөөлэгшэд үгэ хэлээ. КПСС-эй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущев митинг дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

ШТРАЛЬЗУНД, августын 9. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** СССР-эй Партийно-Правительственна делегациин бүлэг гэшүүд, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо А. И. Микоян, СССР-эй Гадаадын худалдаа наймаанай министрын орлогшо П. Н. Кумыкин, КПСС-эй Ленинградай обкомой секретарь И. В. Спиридонов, Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо З. В. Миронова Германиин Демократическа Республикын хойто талын районуудаар аяншалжа ябана. ГДР-эй премьер-министр О. Гротеволь тэдэнтэй суг ябалсана.

Ростов округто СССР-эй Партийно-Правительственна делегациин бүлэг гэшүүд А. И. Микоян түрүүтэйгээр ерээ гэжэ дуулахадаа эндэхи хүн зон ехээр баясаа.

Үглөөнэй 8 часта делегациин гэшүүд Засниц городто ерээ. А. И. Микоян түрүүтэй делегациин бүлэг гэшүүдые, О. Гротеволиие городой зон хани ёһоор амаршалан, баяртайгаар угтаа.

Вокзалһаа советскэ айлшад загаһанай комбинадта ошоо. Комбинадые хаража дүүргэһэнэйнь һүүлээр, тэндэ ехэ митинг боложо, нүхэр А. И. Микоян үгэ хэлээ.

Удаань делегациин гэшүүд нүхэр О. Гротевольтой, мүн бусад хүнүүдтэй хамта автомашинаар Штральзунд город ошожо, «Фольксверфт» гэжэ судна бүтээлгын верфьдэ хүрөө. Айлшадай ерэхэдэ энэ предприятиин бүхы коллектив верфиин шадар сугларжа, халуун угталга хээ. Һүүлээрнь верфиин директор А. Тешнер арадай засагай тогтоһоной һүүлээр энэ предприятиин яажа һэргээн бодхоогдоһон ба хүгжөөгдэһэн тухай хөөрэжэ үгөө.

Удаань, «Океан» гэжэ мэнэ һаяхан бүтээгдэһэн судные уһанда табилгын ёһолол болоо.

Үдын хойно городой ажалшадай митинг болоо.

ҮБҺЭЕЭ БОРООНДО ОРУУЛАНГҮЙГӨӨР, ҺАЙН ШАНАРТАЙГААР ХУРЯАЖА АБАХЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭХЭ

Кяхтын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой 72 наһатай Дондок Очиров үбһэнэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Залуушуулай хажуурынь дабтана, үбһэ сабшажа һургана, мүн өөрөөшье 35—40 соото үбһэ сабшана. Нормонь 30 соото.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дамдин Очиров хажуур дабтажа һууна.

Д. Болхоевой фото.

100 мянган центнер тэжээл бэлдэхэнь

Эдэ үдэрнүүдтэ колхозуудта тэжээл бэлэдхэлэй халуун хүдэлмэри ябажа байна. Үбһэ хуряалгые тарянда орохо болотор дүүргэхын түлөө хаа хаанагүй шанга тэмсэл дэлгэрээ. Энэ тэмсэлдэ залуушуул — залуу колхознигууд болон механизаторнууд, студентнэр болон һурагшанар эдэбхитэйгээр оролсоод, эрхим ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Хэжэнгын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой сабшалангууд дээрэ ажаллажа байһан Курбан Валеевэй, Гармаханов Цырен-Доржын даадаг комсомолшууд-залуушуулай агрегадуудайхид мүрысөөндэ түрүүлжэ ябанхай. Эдэ агрегадуудайхид үдэр соо нормын ёһоор 27 гектарай орондо 30—35 гектар үбһэ һайн шанартайгаар сабшана.

Агрегадуудай гэшүүд — машинистнууд П. Гунзенов, Д. Зоригтуев, Р. Мулонов, А. Цыренжапов, С. Шойжолов гэгшэд даажа абаһан ажалдаа ханамжатайгаар, оролдосотойгоор хандажа, машинануудаа бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглана.

Мүн тэрэшэлэн Карл Марксын, Тельманэй, Сталинай нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозуудай залуушуул тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ эдэбхитэй һайнаар ажаллана. Залуушуул үдэрэйнгөө даалгабариие 120—150 процент дүүргэжэ байдаг.

Хэжэнгын аймагай комсомолшууд болон залуушуул мүнөө жэлдэ ниитынгээ малда 100 мянган центнер эрхим шанартай тэжээл бэлдэхэ уялга абаа. А. Шулунов.

Үбһээ гутаана

ХОРИ. (Манай корреспондентһээ телефоноор абтаба). Мүнөө жэл Хориин аймагта хура бороотой байжа, үбһэ ногооной ургаса хэзээ хэзээнэйхиһээ һайн. Хэрбээ үбһэ хуряалгын хүдэлмэриие эмхитэй һайнаар ябуулаа һаа, ерэхэ үбэлжэлгын үедэ малдаа элбэгээр хүрэхэ тэжээл бэлдэжэ абахаар. Хориин МТС-эй харьяата зарим түрүү колхозууд үбһэеэ саг болзортонь хуряажа захалаад, шанар һайнтайгаар һурилэн абажа байна. Нүхэр Баянов түрүүлэгшэтэй Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо үбһэ хуряалгын хүдэлмэри илангаяа эмхитэйгээр ябажа байнхай. Эндэ сабшалангай гурбанай нэгэ хуби сабшагдажа, 20 гаран процентнь һурилэгдөө. Эндэ хамта 2 мянга гаран центнер үбһэн һурилэгдөөд байна. Һүүлэй үедэ хэды бороо хуратай байгаашье һаань, үбһэшэд сабшаһан үбһэеэ удаан саг соо хэбтүүлэнгүй, бүхы аргаараа хуряажа абана.

Колхозой үбһэшэдэй дунда үдэрэйнгөө даалгабариие дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрбэ. Энэ мүрысөөндэ Цыден-Доржо Намсараевай даажа байдаг бригадынхид түрүүлжэ ябана. Энэ бригадын гэшүүн бүхэн үдэрэйнгөө даалгабариие хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Бригадада сабшалга тармалга хоёрой хоорондо забһар гаранагүй.

Мүн тэрэшэлэн «Победа» колхоздо үбһэ хуряалга һайнаар ябана. Энэ колхозойхид сабшалангайнгаа хахадһаа ехэнхиие сабшаад, сабшаһан үбһэнэйнгөө 80 гаран процентые һурилөөд байна.

Тиибэшье, энэ МТС-эй харьяата бусад колхозууд малдаа эрхим шанартай үбһэ тэжээл ехээр бэлдэжэ абахын түлөө оролдоногүй. Һүүлэй үедэ бороонороно гэһэн шалтаг баряад, сабшаһан үбһэеэ хуряангүй, удаан саг соо мүртэнь хэбтүүлнэ. МТС-эй харьяата колхозуудта 5 мянга гаран гектарай үбһэн сабшагдаад, тэрэнэй оройдоол 2 мянган гектарайхинь һурилэгдөө. Сабшагдаһан үбһэн ехэ талмай дээрэ мүртөө, валаараа хэбтэнэ. Хахад һара тухай саг соо үбһые хуряангүй, мүртэнь хэбтүүлхэдэ харалжа, гутажа, шанараа алдана, гээлтэ хоролтодо ороно. Илангаяа нүхэр Цыденов түрүүлэгшэтэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хуряагдажа байһан үбһэнэй шанар тон муу. Энэ колхоз мянгаад гектарай үбһэ сабшаад, оройдоол 100-гаад гектарайхиень һурилөө.

Мүн тэрэшэлэн «Красный Партизан» (түрүүлэгшэнь нүхэр Козлов), «Улаан-Одон» (түрүүлэгшэнь нүхэр Цыбикжапов), Хрущевой нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь нүхэр Борисов) колхозууд сабшаһан үбһэеэ удаан саг соо хуряангүй хэбтүүлжэ үжөөнэ, гутаана.

Аймагай олонхи колхозуудта үбһэн юундэ шанар муутайгаар хуряагданаб гэхэдэ, МТС-эй машина техникэ тон муугаар ашаглагдана, мүн саг сагыень оложо сабшалангуудаа хэһэг хэһэгээр, хатаһан хатаһаарнь тармажа, бухалнуудаа түргэнөөр соможо байхаяа оролдоногүй. Хориин МТС-эй үбһэ һурилхэ 8 механизмай нэгэниинь хүдэлгэгдэнэгүй. Тиихэдэ тракторна тармуурнууд, сенокосилканууд тон муугаар ябуулагдана. «Улаан-Одон» колхоздо тракторна косилкын нэгэ агрегат үни удаан сагай хүдэлэнгүй хэбтэжэ байнхай. Косилкануудайнь хажуурнуудай шүдэн тааруулагдаагүй дээрэһээ энэ агрегат миин зогсожо байна. МТС-эй хүдөө ажахын машинануудай механик нүхэр Евсин эбдэржэ, зогсожо байгаа машинануудаа хүдэлгэжэ, заһажа биранагүй.

МТС-эй нэгэшье тракторна бригада үбһэ хуряалгын хүдэлмэриие комплексноор оньһожоруулжа шадаагүй. МТС мүнөө жэлдэ харьяата колхозуудтаа 5500 гектарай үбһэ сабшаха ёһотой байһан аад, түсэбөө хахадлаашьедүй.

Иигэжэ аймагай олонхи колхозууд эмхи гуримгүй байһан дээрэһээ сабшалгаяа удааруулжа, сабшаһан үбһэеэ ехээр гутаажа байна. Хэрбээ ажалаа һайнаар эмхидхээд, эрхим шанартай үбһэ хуряажа абахамнай гээ һаа, тармалга, һурилэлгые итэрээ удааруулжа байхагүй байгаа. Энэ юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, Карл Марксын нэрэмжэтэ, «Победа» колхозуудай хүдэлмэриин жэшээ энээниие элирүүлжэ үгэнэ ха юм. Хүршэ колхозуудтатнай тармалга, һурилэлгэ ехээр удааража байна гэжэ энэ хоёр түрүү колхозуудай үбһэшэдтэ хөөрэхэдэ, тэдэнэр иигэжэ харюусана:

Бороон ороно, һаад ушаруулна гэжэ тэдэнэй хэлээшэ буруу, өөһэдөөл нобшорһон зэмэтэй.

Ц. Дандаров.

Эмхитэйгээр ажаллана

Түнхэнэй аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз мүнөө жэлдэ 1315 гектарай үбһэ сабшаха түсэбтэй юм. Үбһэ хуряалгын эхилһэнһээ хойшо колхознигууд болон механизаторнууд эмхитэйгээр ажаллажа, мянгаад гектарай үбһэ сабшаад байна. Энэ үбһэнэй ехэнхи хубинь машинын хүсөөр сабшагдаа. 600 гаран гектарай үбһэн сенокосилкануудаар һайн шанартайгаар сабшагдаба. Тиигэжэ мүнөө 2 мянгаад центнер үбһэн сомогдоод байна.

Мүнөө жэлэй үбһэ хуряалгын үедэ Александр Комиссаровай даадаг комсомольско-залуушуулай звеногойхид эрхимээр ажаллажа, үдэр бүриингөө даалгабариие холо үлүүлэн дүүргэнэ. Үбһэшэдэй дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ. **С. Тапхаев.**

ТҮРҮҮШЫН АЛХАМ.

В. Хомутниковай фото-этюд.

Эдэбхитэй үбгэжөөл

Бальжи-Нима Тудупович Тудупов Бичурын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой 2-дохи комплексно бригадада почто зөөгшөөр ажаллана. Тэрэ өөрынгөө тушаалта ажалые ехэ һайнаар дүүргэдэг, газетэ журналнуудые захигшадта саг болзор соонь асаржа үгэдэг юм.

Нүхэр Тудупов 72 наһа наһалбашье, өөрынгөө гол ажалһаа гадна үбһэшэдтэ аса, тармуурнуудынь заһалсажа үгэдэг байна. Мүнөө һургуули заһабарилха хүдэлмэридэ хабаадалсана.

О. Улзытуев.

Шэнэ номууд

Бурят-Монголой гүрэнэй номой хэблэл хүүгэдтэ зорюулан шэнэ брошюра ба номуудые хэблэбэ.

Тэрэ тоодо А. Голубевагай «Уржум нютагай хүбүүн», Г. Бадмаевагай «Нүхэд басагад» гэжэ номууд бурят хэлэн дээрэ, И. Никитинэй «Таёжница» гэжэ номород хэлэн дээрэ хэблэгдээ.

Мүн тэрэшэлэн Бурят-Монголой үнинэй уранзохёолшодой нэгэн болохо Бато Базароной шүлэгүүдэй суглуулбари хэблэлһээ гаргагдаба.

„Байгалай толон" гэжэ журналай ээлжээтэ номер

«Байгалай толон» гэжэ литературно-уранһайханай ба ниитэ-политическэ журналай ээлжээтэ 3-дахи номер хэблэлһээ гараад, захигшадта эльгээгдэбэ.

Энэ журнал Түүхэтэ шиидхэбэринүүд, Ленинградай 250 жэлэй ой, хилын саана, Совет засагай түлөө, түрэл хизаараарнай, VI табан жэлэй барилганууд, критикэ ба библиографи, сатира ба юмор, соёл культурын һонинууд гэһэн бүлэгүүдтэй.

Цокто НОМТОЕВ

Үбһэшэд

РАССКАЗ

Ойн захада, шииг нойто элбэгтэй, рабари, сэбэр агаартай газарта шаа набшаяа баглайлган ургаһан бүлэг хуһануудай гэшүүһэндэ гөөтэй хажуурнууд холоһоо харада мүнгэн шэнгеэр яларна.

Тээ саанахан хэдэн отогууд хадажа, хүлын газарта шаажа хэһэн набтархан стол дээрэ газетэ һэбэ һалхинда нарбалзана. Эдеэ хэлэ түлеэ залһа бэлдэгшэдэй хаһаа хүүгэдэй шэнгэхэн абяан һорхоноор соностоно.

Хуһануудай узуурта аргалай зөөлэн хүхэ утаан һубигдажа, нэгэ гүдэхэнээр хон-хон хажуур сохилхододоо дуулдадаг.

Үргэн мүрэ дээгүүрээ хуушан хүхэ халиг хэдэрэнхэй, саб сагаан толгой дээрээ сагаан пулаад нэмэрэнхэй үбгэнэй хирэ болоод лэ ута шүдэтэй гааһандаа тамхи носоожо хатайгаар һороходонь хоёр хасарынь нинлэштороо хонхойлдоно. Тэ үбгэн сэсэн нюдэеэ Боомой намагһаа һалганагүй. Хаража һуутала гансаараа дуу гарана:—«Ай, толгүй шолмо»,—гэжэ гуяа нэгэ шудаад, шамдуун резинэ шаахайһаа оймһотой хүлдөө угалжа, намаг хаана ошобо. Улаан самсатай хүүе даллажа, тулгуураа ёдогоһулан байжа ооголоод:— «юундэ уруунь сабшабаш? зурагар ногые хүндэлэн сабшадаг и. Тармахадаа хоёр тээшэнь үбһөө зөөжэ, уһанһаа гаргаха ха юм аан. Бэшэнээ харыш! Хэн шамдал энзойхо гол үгсэжэ сабшанаб?,—гэбэ. Дүтэшэг сабшажа ябаһан шабтар уһэтэй басаган энеэбхилэн: нэтнай эндэ тэндэ ошожо ябажа ралнэл. Мүртэй юумэ сабшаагүй», —гэнэ.

—Тэрэ муу. Зүрхэ алдажа, толгойгоо маажажа ябангүй, сабшалангайнгаа түлэг дундуур хаха эсхэн, гар даран орохо юм,—гэжэрхёод үбгэжөөл баруун гартаа тулгууреа баринхай, зүүн гараараа нюргаа үргэлэнхэй, аргаахан һууридаа бусана.

Бури саана, нилээд бараг тоодо сабшажа ябаһан Содном гэжэ мяхалиг, булхагар хасартай, шэрүүн хара үһэтэй хүбүүн нэгэ гартаа хажуурайнгаа эшэ, нүгөө гартаа хажуураа баринхай, хүгшэн баабай юун гэхэнь гээшэб, мүудаа эбдээш гэхэнь ёһотой даа гэжэ һанан, зүрхэ алдаһаар ерэжэ:

—Хүгшэн баабай, болдогто хартайгаар хажуураа хухалбал би,—гэнэ.

Үбгэжөөл нюдэнэйнгөө шэл хэжэ, тэрэ хүбүүнэй хажуурые ханамжатайгаар үзэхэ зуураа:

—Ямар сула унги байһан юм. Тэбхысэ хухараа. Хуушан хухархайн сарааашье байгаагүйл. Ягаа эршынь оложо, оншотойгоор далайгаа гээшэбши? Хэдышье бүхэ һаа, шиници шираг хүсэндэ тэсэхгүй ха юм даа. Теэд яахаб. Ажал дээрэ эбдэрһэн зэбсэгэй түлөө, байлдаанда һандарһан зэбын түлөө хүниие зэмэлдэггүй юм. Хожом хажуураараа болдог наншахаа болихош даа. Би хажуурша нэрэ зүүжэ һуугаа хадаа дарханда эльгээжэ гагнуулхаб. Эрхим хажууршан шамайе һаатуулжа яажа болохоб. Нүхэдһөө гээгдэжэ, бэеш хуянтажа эхилнэ бэзэ. Энээнэй хурсые үзэ,—гээд хуһанда үлгөөтэй хажуурнуудһаа нэгые абажа һарбайна.

—Зай,—гээд Содном хүбүүн һанаагаа амаржа, хүнгэхэнөөр гэшхэлэн түгдысэ ябажархина. Үбгэжөөл хойноһоонь өөгшөөн хаража, үдэшэхэ зуураа:—«Нагасань эгээл имэрхүүгээр бүхыд гээд, хондойсо алхалдаг юм һэн. Угаа уһанда хаяхагүй гэжэ энэл даа»,—гэжэ һанана.

Хажуураа хажуудаа һанжуулжа баринхай, урма дорьбогүй, толгойгоо ганхуулһан сүүрэгэр ута бэетэй, маряагүй Балдан хүбүүн үбгэндэ ерэжэ ябахадаа: «Хүниие зэмэлхэ, дутууе олоод лэ шашаха, хашартай үбгэнш даа» гэжэ зосоогоо бодоно. Үбгэжөөлэй хажууда ерэжэ:

—Хажуурни юушье даанагүй, яндан хажуур байна,—гээд нэс байса газарта хаяжархина.

—Энэ үлэн үбһэ даахагай ягаа муу хажуур байгаа гээшэб? Асал даа!—гээд абажа үзэхэ зуураа:

—Хурсал байхаар хажуур ал даа. Иимэ нарин болотороо баригданхай. Өөрөө һуладаа бэшэ гүш? Муу һаалишанда үнеэн ходо зэмэтэй байдаг юм. Хооһон хүнэгөө хонгиргожо ябаад, үнеэдээ сохижо наншажа, хараал шэрээл табижа ябадаг зарим һамгадые хараа һэн гүш? Муу аяншанда морин ходо гэмтэй байха. Моринойнгоо толгой улаан нюдаргаараа сухал дундаа шаагаад, гараа үбдэхөөхэ, тиигээд бүри гааран уурлаха, хазага болоторнь морёо наншаха, угзарха. Тэдэнэй нэгэн болоо байнагүй бэзэш!—гээд урдаһаань харан энеэнэ. Балданай сухая ехэл хүрэжэ, хорониинь бусална:

—Яажашье даанагүй даа. Зобооб.

—Шалтагаанинь дары олохобди даа, хүбүүн. Ягаа дүрэгүй хүнэй эшэлһэн юм. Барюулынь хүдэлжэ байна. Иигэжэ болохогүй. Барюулынь шамда дээрэшэг бэшэ аал?—гээд Балданай бэедэ барижа, хүйһэсөөнь болгожо саб байса уяба.

—Һүлэр бэшэ гү?—гээд барюулһаань хажуурай унги үзүүр хоёрые хэмжээд, толгойгоо һэжэржэ:

—Юу дааха гээшэб? Иимэ һүлэр юумэ,—гээд шаантагынь һуладхан заһажа, яб байса шаантагдажархиба. Хажуурынь сахилзаса лабаадхадаад:

—Зай, сабшаад үзэ,—гээд һайн ногоондо дахуулан абаашаба. Хүбүүн хэды хэды далайгаад, хара хүрьһөөрнь хүхинэсэ хюһаба. Шарайнь хубилан баяртай боложо, энеэбхилэн, үбгэн тээшэ урматайгаар хаража:

—Аргагүй хурсаар даана. Минии хажуур гэжэ танихаар бэшэ болошоо,—гэнэ.

—Ажал эхилхынгээ урда зэбсэгээ тааруулдаг юм. Ганса хара хүсөөрөө бэшэ, ухаа бодолоороо хүдэлэлсэхэ хэрэгтэй. Түмэр хажуур гэмтэй бэшэ, залуу үбһэшэн дүршэл багатай байба ха,—гээд үбгэжөөл хэлэнэ. Балдан мүртөө яаран алхалба. Үбгэжөөлшье зэзлэнгүй залуу сабшагшадайнгаа ажал харахаа зорибо. Сэбэрээр ехые сабшагшадые магтан урмашуулжа, жэшээ болгон харуулна. «Ши мүр дороо һэб үлээнэш. Ши ганса урдаа сохижо бү сабша. Тэрэ хүбүүн мүртэй үбһөө сасажа хаяна» гэхэ мэтын ажаглалта хэнэ.

Энэ гар хажуураар сабшадаг һурагшадай звеное даажа ябаһан Гэрэлтэ Бадараевич гэжэ нютагай дунда һургуулиин гар ажалай багша мотоциклаар отогой хажууда түршэгэнүүлэн ерэжэ буугаад, энэ үдэрэй почтын газетэ дэлгэн байна. Мүнөө зун тус колхоздо ерэһэн шэнэ һурагша хүбүүнһээ хэр байһыень асуун хөөрэлдэхэ зуураа:

—Тэрэ хүүгэдэй дунда ябагша колхоз дээрээ аха заха үндэр наһатай Галша үбгэн гээшэ. Мүнөө 83 наһатай болобошье, хүнгэн сарюун, ухааниинь һонор, ажалда дуратай юм. Олоной эсэгэ гээшэ. Өөрөө 5 хүбүүд, 3 басагадтай. Тэдээн соонь эрдэмтэн бии. Булта ажалша бэрхэ зон. Аша, гушанарынь дүүрэн юм бэзэ. Эндэ хүдэлдэг һурагшадай олонхинь энэ үбгэнэй мяхан түрэл үеэлэнэрынь, ашанарынь байха юм,—гээд хэлэнэ.

—Һайн үбгэн лэ даа. Иигээд сабша гээд намда үсэгэлдэр заажа үгөө һэн,—гэжэ һурагша хүбүүн баһал Галша үбгэниие магтана.

Энэ үдэрэй дежурна басаган горноор дохёо татажа, залуу хажууршадые уриба. Һурагшадшье шууялдан ерэжэ, багшаяа амаршалаад, гар нюураа угаалган, шэнэ газетэ уншалган болобо. Галша үбгэншье Гэрэлтэ Бадараевичһаа һонинние дуулажа амташанхай, шамдан һагад ерэбэ. Гэрэлтэ Бадараевич үбгэжөөлые ехэ хүндэлэн угтажа, сэбэр зүлгэ дээрэ һуужа удааншаг хөөрэлдэбэ. Хүүгэдшье эдеэлжэ ходороод, уһанда шунгахаа шууялдан ошобо.

Бага һэбшээтэй сэлмэг үдэр байһан дээрэһээ үхибүүдээ тармалгада гаргаха гэжэ шиидэһэн байгаа.

Уһанда орожо, сэлмэһэн үхибүүд багшаяа тойрон һуубад. Багшань һурагшадаа бүридхэн хараад:

—Мүнөө танда манай хүндэтэ хүгшэн баабай энэ нютаг, энэ намаг тухай хөөрэжэ үгэхэ, дуулагты,—гэбэ.

Үбгэжөөл намдуу аргаахан хөөрэжэ эхилнэ:

Энэ Боомой намаг гээшэ һүрэтэй намаг байһан юм. Зунай сагта энээниие хандагайһаа бэшэ дүрбэн хүлтэй амитан гаталаагүй юм бэзэ. Энэ намагһаа боложо, холын нютагуудые холбоһон дабаанай хоёр харгы зундаа хаагдадаг байһан юм. Минии бага, таанарай тухай ябахада энэ намагта азаргаар адуун орошоһон юм гэжэ хэлсэгшэ бэлэй. Һүүлэй хэдэхэн жэл соо МТС-эйхид трактораар хайша хайшань хахара хүүрэ эсхэн ханажа, иимэ сабшалан болгобо. Энэ намагай адагһаа манай колхоз үнгэрэгшэ жэл 10 шахуу мянган центнер үбһэ абаа юм. Мүнөө тэндэ машинаар сабшана ха. Энэ эхиниинь гээшэ. Машинаар сабшаха үшөө аргагүй, харин таанар гараар сабшажа үхэтнай гээшэ. Хүхэ намаг байһан энэ газар түрүүшынхеэ танай ашаар үбһэ үгэхэнь гээшэ. Машинын хүсөөр орон нютаг ондоо болгогдожол байна даа. Тээ тэрэ, зүүн урда намагай саана, нэлэнхы хүхэрэгшэ зелёнкын газар минии мэдэхын ябаган боролжо хартагана хоёроор хушаатай байһан юм.

Сүлөөтэ хамтын ажал гээшэмнай, бодото жаргал, бүхигдашагүй хүсэн байна даа. Үрэ хүүгэд, ашанарайнгаа суута ажал, илалта тухайнь дуулахадаа, сэдьхэлээ дүүрэжэ, үбгэд бидэ үргэгдэжэ ябана гээшэбди. Эхэ эсэгээ үргэхэ гээшэмнай һайн һурадагаараа, бэрхэ ажалладагаараа, зондоо туһа хэһээрээ баярлуулдаг юм байгаа. Шинии аша тоомоо таһарна, номоо муу үзэнэ, юумэ эбдэнэ, тамхи татана гэжэ дуулаа һаа, минии зүрхэндэ шэртэһэн орошоһон шэнги боложо, ямар ехээр һанаагаа зобохо гээшэ биб.

Би мүнөө 83 наһатайб. Юумэ дутаад, иигэжэ, ажал хэжэ ябана бэшэб. Танай бусалма ажал хаража, нютагайнгаа хубилан үргэжэхые үзэжэ ябахадаа жаргал, үргэмжын ехэ тэжээл амасанам,—гэбэ.

Һонин хөөрэлдөөншье дүүрэжэ, сабшагдаһан үбһэншье дарайса хатаад, тармамаар болоно.

Баяртай хүнгэн һурагшад үбэлдөө мастерскойдоо өөһэдынгөө дархалһан тармуурнуудаа барижа, ажалдаа жэрын гараба. Эдир үбһэшэдэй бусалма ажал эхилбэ. Үбгэн баабай энэрхыгээр хүүгэдээ үдэшэнэ.

Москвада боложо байгаа залуушуулай, студентнэрэй Бүхэдэлхэйн VI фестиваль

Залуушуул болон студентнэрэй Бүхэдэлхэйн VI фестивальда хабаадагшад һүүлэй үдэрнүүдтэ Улаан талмай тээшэ шэглэн улам олоороо ошодог болонхой. Олон ороной хүбүүд, басагад Кремльдэ, В. И. Ленин. И. В. Сталин хоёрой мавзолейдэ ерэнэ.

Августын 8-най үдэр мавзолейдэ орохые хүсэһэн элдэб оронуудай залуушуул Улаан талмай дээрэ суглараба. Вьетнамай залуушуул мавзолейдэ эгээн түрүүн дүтэлэн ерэнэ. Гадаадын эзэмдэгшэдһээ Эхэ ороноо сүлөөлхын түлөө тэмсэлдэ хабаадан, тэдэнэй абаһан орденуудынь олон хүнүүдэй үбсүүн дээрэ ялалзана.

«В. И. Ленин И. В. Сталин хоёрто. Вьетнамай делегациһаа» гэжэ бэшээтэй венок тэдэнэр табина. Сириин, Болгариин, Ганын, Израилиин, Монголой, Индонезиин залуушуулай түлөөлэгшэд мүн лэ веногуудые табяа.

Франциин 700 гаран хүбүүд, басагад Улаан талмай дээрэ жэгдээр алхалалдан ерэнэ. Тэдэнэр мүн лэ мавзолейдэ веногуудые табяа.

Орой һүни болотор В. И. Ленин И. В. Сталин хоёрой мавзолейдэ хүн зон олоороо ороо. Голландиин, Польшын, Австралиин, Индиин, Германиин, Бельгиин, Ливанай, Канадын, Норвегиин, Исландиин болон бусад олон оронуудай хүбүүд, басагад энэ үдэр мавзолейдэ орожо гараа.

***

Залуушуул, студентнэрэй Бүхэдэлхэйн VI фестивальда хабаадагшад Коммунистическэ партиин агууехэ вождь, дэлхэй дээрэ эгээ түрүүн социалистическэ гүрэниие байгуулагша В. И. Ленинэй ажабайдал болон ажал-ябуулгатай холбоотой газарнуудаар ябана.

Ирагай, Иранай, Сириин, Цейлоной, Индонезиин болон бусад оронуудай 2500 гаран хүбүүд, басагад Ленинскэ Горкануудта ошожо, В. И. Ленинэй музей-байшаниие хаража ерээ.

***

Августын 8-да баяр ёһололой оршон байдалда фестивалиин уранһайханай конкурснууд дүүрэбэ. Искусствын 21 янзаар 3109 хүбүүд, басагад конкурснуудта хабаадаа. Фестивальнуудай үнгэргэгдэдэг болоһоор эгээ түрүүшынхеэ Цейлоной, Индонезиин, Мадагаскарай, Камбоджын, Лаосой, Ирагай болон бусад оронуудай делегациин гэшүүд, оюун бэлигтэ залуушуул конкурсда хабаадаһан байна.

Искусствын бүхы янзануудаар дэлхэйн 47 ороной залуушуул бэлиг шадабаряа туршажа үзэбэ.

Москва. Залуушуулай, студентнэрэй Бүхэдэлхэйн VI фестиваль. Атомай хүсые амгалан ёһоор хэрэглэхэ асуудалаар уласхоорондын студентнэрэй семинар В. М. Ломоносовой нэрэмжэтэ университедтэ боложо байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: забһарлалгын үе. Лондонско университедэй студент Майкл Басс (зүүн гарһаа) Московско университедэй физико-математическа факультедэй студент А. Кропоткинтой хөөрэлдэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Ниислэл хотымнай эгээл һайхан гурбан концертнэ залнууд соо— консерваториин ехэ зал соо, П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ зал соо болон Союзуудай байшангай колонно зал соо—дэлхэйн искусствын элитэ ехэ ажал-ябуулагшад сугларжа, конкурсда илагшадта медаль болон дипломуудые барюулба. 280 ганса ганса хүн болон бүхэли коллективүүд алтан медальда, 376—мүнгэн медальнуудта, 289—бронзово медальда хүртэһэн байна.

Дэлхэйн олон ороной искусствын элитэ ехэ ажал-ябуулагшад—Г. Уланова (СССР), Е. Бандровска-Турска (Польша), Э. Лянваль (Франци), Генце (ФРГ), Д. Ойстрах (СССР) болон бусад лауреадуудта медальнуудые барюулаа.

Классическа дуунай конкурсын жюриин түрүүлэгшэ, Италиин алдарта дуушан Титто Скипа гэгшэ конкурсын лауреадуудта хандан иигэжэ хэлэбэ:

—Би гоёор хэлэжэ шададаггүйб. Би дуушанби. Гэбэшье, мүнөөдэр таанадта хэдэн үгэ хэлэхэ хүсэлэнтэйб. Минии шагнаһан бүхы залуу дуушадта эрхим һайн сэгнэлтэ үгэхэб.

Мэргэжэл шадабаряа улам һайжаруулжа, алдар солодо ехээр дашуурангүй ябахыень маэстро лауреадуудта хүсэбэ.

СССР-эй арадай артист И. А. Моисеев классическа болон арадай танцаар, мүн зүүн зүгэй арадуудай классическа танцануудаар, тэрэшэлэн бальна танцануудаар үнгэргэгдэһэн конкурснуудай дүн гаргаба. Жюридэ оролсоһон хилын саанахи ажал-ябуулагшадта хандан, И. А. Моисеев советскэ олониитын зүгһөө эрдэм ухаагаа, хүсэ шадалаа, сагаа гамнангүйгөөр хүдэлһэнэйнь түлөө тэдэниие амаршалаа. И. А. Моисеев бүхы дэлхэйн залуушуулда искусствын бүхы янзануудаар саашадаа амжалта туйлахыень хүсэбэ.

***

Августын 8-да уласхоорондын клуб соо фестивальда хабаадагшад баһа дахин суглараба. Буурал толгойтой эрдэмтэд, уранзохёолшод, дайнда, мүн ажал хүдэлмэридэ шалгарһан зон—мүнөө эб найрамдалай түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэгшэд залуушуултай хамта эндэ ерээ. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй вице-түрүүлэгшэ Джеймс Эндикотт, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй секретарь Хорхе Саламеа Борда, Назым Хикмет, Карлос Аугусто Леон, Серхио Рекабаррен, Хусейн Седжан (эдэнэр бүгэдэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй гэшүүд юм), советскэ уранзохёолшод Николай Тихонов болон Илья Эренбург, Крутицкиин болон Коломенскын митрополит Николай, Советскэ Союзай Герой Алексей Маресьев, Хитадай уранзохёолшо Эми Сяо болон бусад хүнүүд байлсаа.

Эб найрамдалай, арадуудай хани барисаанай түлөө тэмсэдэг элитэ ехэ ниитын ажал-ябуулагшадтай болоһон залуушуулай уулзалга дээрэ Николай Тихонов түрүүлэгшээр һуугаа. Эгээл түрүүн Джеймс Эндикодто (Канада) үгэ үгтэнэ. Эб найрамдалай түлөө хүдэлөөн хадаа хүн түрэлтэнэй түүхэдэ урдань үзэгдөөгүй ехэ хүсэтэй хүдэлөөн мүн гэжэ тэрэ хэлэнэ. Джеймс Эндикотт нэгэдэлээ, хани барисаагаа улам бэхижүүлхыень, термоядерна буу зэбсэгэй туршалгые болюулхын түлөө үсэд шангаар тэмсэхыень залуушуулые уряалаа.

Англиин эхэнэрнүүдэй национальна ассамблейн түрүүлэгшэ Мэри Притт, эб найрамдалые хамгаалха Советскэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо уранзохёолшо Илья Эренбург залуушуулда хандан, нүхэдэй ёһоной, һайн һайхан юрөөл үгэнүүдые хэлэжэ, һургаал заабари үгэһэн байна.

Һүүлээрнь энэ уулзалгада хабаадаһан элитэ ехэ ниитын ажал-ябуулагшад табан түбиин басагад, хүбүүдтэ хандан, уряал батлан абаа. Эб найрамдалые хамгаалха Англиин комитедэй президент Деннис Притт энэ уряалыень уншаба.

***

Залуу врачууд болон медицинэ шудалан үзэжэ байгаа студентнэр гурбан үдэрэй туршада эб найрамдалые хамгаалха тушаа элдэб асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ. СССР-эй Элүүрые хамгаалгын министр М. Д. Ковригина түгэсхэлэйнь заседанида ерээ. Советскэ элүүрые хамгаалгын 3 миллион шахуу хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө нүхэр Ковригина эндэ сугларaад байһан 70 ороной түлөөлэгшэдые амаршалһан байна. СССР-тэ элүүрые хамгаалха хэрэгэй ямараар табигдаһан тухай Ковригина дэлгэрэнгыгээр хөөрөө. Һүүлээрнь М. Д. Ковригина айлшадай табиһан олон асуудалнуудта харюусаа.

***

Фестивалиин эхилһээр 12-дохи үдэртэ гайхамшагта һайхан уһанай һайндэр үнгэргэгдөө. Энэ һайндэр Горькиин нэрэмжэтэ культура болон амаралтын түбэй паркын дэргэдэ Москва мүрэн дээрэ үнгэргэгдэбэ. 300 шахуу судханууд—теплоходууд, катернууд, онгосонууд энэ һайндэртэ хабаадаа. Крымскэ хүүргэ хүрэтэр судханууд хойно хойноһоо һубарилдан ошоод, һүүлээрнь асари ехэ дүхэриг болон зогсоно. Корабльнуудһаа хани барисаан тухай дуунууд элдэб хэлэн дээрэ зэдэлнэ. Эрье дээрэ байһан хүбүүд, басагад эдээнтэй хамта дуулалдана.

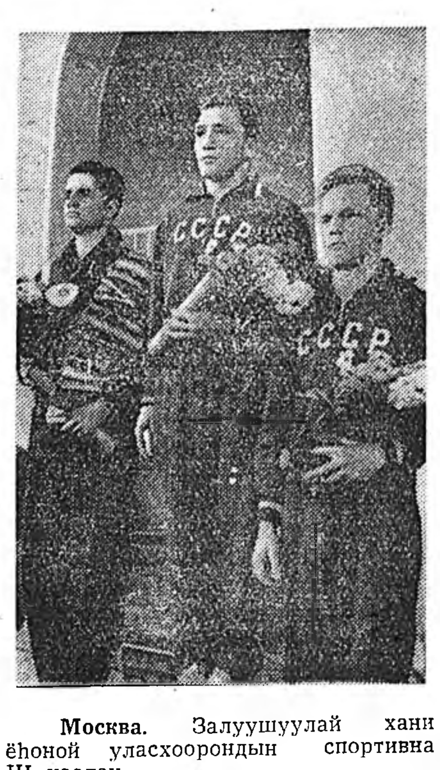
Норвегиин залуушуулай түлөөлэгшэд Кон-тикиин һала дээрэ һуугаад харагдахадань, суглрагшад тэдэниие альга ташалгаар угтаба.

Августын 8. (ТАСС).

Москва. Залуушуулай, студентнэрэй Бүхэдэлхэйн VI фестивальда хабаадаһан Чехословакиин делегациин гэшүүд значогуудаа москвагайхидтай андалдажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

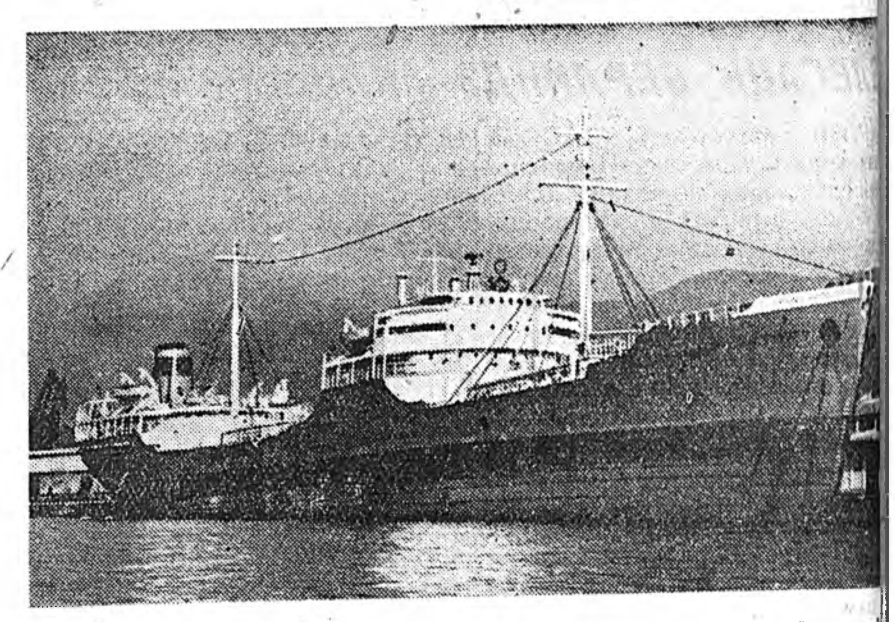

Москва. Залуушуулай хани ёһоной уласхоорондын спортивна III наадан.

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Центральна стадионой уһанай бассейндэ уһа руу һүрэлгөөр мүрысөөн болоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үндэр газарһаа уһа руу һүрэлгөөр мүрысөөндэ илагшад: (баруун гарһаа) мексиканец Хуан Ботелла (хоёрдохи һуури), нэгэдэхи һууридa гарагша Михаил Чачба (СССР), гурбадахи һуурида гарагша Геннадий Галкин (СССР) байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Һая уһанда табигдаһан «Московско фестиваль» гэжэ танкер нефтиин зү... нүүдые ашахаяа Батуми город ерээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Батумиин пристаньда шэнэ танкер ерээд байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Шираб НИМБУЕ...

ХОЁР ОНТОХОН

1. АЙМШАГТАЙ АРСАЛАН, АРГАТАЙ ШАНДАГАН

Айхабтар дээрэлхүү,
Айлгуур бэерхүү
Арсалан ой соо
Ангуудые ээлжээгээр
Барижа эдидэг
Байба һэн ха...

Эдюулхэ гэһэн
Ээлжээниинь хүсэжэ,
Шадалгүй үрсэгэрхэн
Шандаган ерэбэ.
Һанаандаа байһан
Түсэбөө нюужа,
Һалганан зорёон
Шэшэрэн байба.

Муухай нюдэтэй,
Мунинха хүсэтэй
Арсалан тэрэниие
Адаглан хараад,
Ута хэлээрээ
Уралаа долёон,
Амида зандань
Залгихаар забдан,
Шандаган тээшэ
Шамдан ерэбэ.
Хэрзэгы шангаар
Хэрхирэн хэлэбэ:

—Араа шүдэндэм
Торохоор бэшэ,
Айбалхай хотодом
Тогтохоор бэшэ,
Ахир бишыхан
Амитан байнаш.
Жабжаа хүдэлгэн,
Жажалхын тэдысэ
Эдибэл бэзэб даа,
Шамарлаад ялайб,
Ээлжээндээ ерэһэн
Шандаган, шамайе...

Шандаган тиихэдэнь
Шамдан хэлэбэ:
—Ехэ амитан
Ерэжэ ябана:
Буляалгаагүйдөө
Бушуу эдиниш,
Буляалгаад харин
Һула һалалайш!

Арсалан тиихэдэнь
Хороо бусалан,
«Алим, тэрэш,
Харуул!» гэбэ.

Хурдан шандаган
Тэрэнээ дахуулаад,
Худагай тэндэ
Абаашаад хэлэбэ:
—Эгээ энэ
Гэрынь гээшэ.
Эндээ лаб лэ
Байгаа ёһотой!

Дүтэлөөд Арсалан
Доошоо шагааба,
Дүрсээ хараад,
Ухаа алдаба.
Зорнгоо зангидан
Зогдороо бодхообо.
Ууртайгаа харуулан
Уралаа атируулба.
Дороһоонь һажаан,
Доромжолон баһаба.

Тэсэхээ болиһон,
Тэршэлэн байһан
Арсалан тэрэниие
Атиратар бажуухаяа,
Жабжаараа дүүрэн
Жажалан эдихээ
Худаг руу һүрэн
Ороо гэлсэдэг,
Худаг соо хосорон
Хосороо гэлсэдэг...

Эндэмнай тиигэжэ
Угынь таһараа,
Энхэ амгалан
Үе саг мандаа.
Аргатай шандаган
Олошорон тараа,
Амар жаргалаа
Дүүрэн эдлээ.

2. ГОЕХОН ЭРБЭЭХЭЙ ГОДИН ХОРХОЙ

Хүхэтэй, ногоонтой,
Хүрнитэй, сагаантай
Алта гүйлгэнхэй,
Адлидхан хирбэнхэй
Дарсагар гоёхон
Далитай Эрбээхэй
Сэсэгүүд дээгүүр
Сэнгэн ябатараа
Нямнягай эшэдэ
Нялдаад байһан
Годин Хорхойе
Голон баһаба.
Залинта шанга
Захиралта үгэбэ:

—Үтэнтэй түрэл,
Үзэлэй муухай,
Агшан, һунан,
Алхни мүлхидэг,
Яяр тулюур
Ябаган Хорхой
Яба эндэһээ!
Һайхан намда
Һаалта хэнэш,
Харахада нюдэндэм
Хажар байнаш!..

Сарсагар гоёдоо
Эрбээхэй омогорхон,
Сардамал далняа
Һайрхан һэбинэ.

Годин Хорхой
Гонзойн һунян,
Шалаагаа гаргаба,
Шандааһаа шангалба.

Энсэдэһээ хүрэн,
Эмнисгээн хэлэбэ:
—Дээрэлхүү заншни
Дэмы бшуу даа!..
Хөөрһэн һүнэй
Хөөһэн шэнги,
Хада майлын
Хамхуул шэнги,
Һээбгэр хүнгэн,
Һэбхи хооһон,
Арайхан ябаһан
Амитан хаш даа!..
Мэдэ, тэнэг,
Намтай түрэлөө,
Мэнэ һаяхан
Мүлхижэ ябаһанаа!
Намдал адли
Үхибүү түрэхэш,
Намдал адли
Мүлхихэ тэрэш!

Эрбээхэй сошоод,
Ээрүү болошоо,
Ээрэһээр ээрээд,
Абяагаа
Алдаа!

Тэрээнһээ хойшо
Абяагүйхэнээр
Тэнэжэл, зайжал
Хээгүүр ябадаг.

ЭБ НАЙРАМДАЛ, ХАНИ БАРИСААН!

Һаяын жэлнүүдтэ Москвада Энэдхэгэй ба Хитадай, Англиин ба Чехословакиин, Венгриин ба Индонезиин уранзураашадай выставкэнүүд эмхидхэгдэһэн байна. Зүгөөр бүмбэрсэг дэлхэйн элдэб оронуудһаа гансата эльгээһэн олон зурагуудтай выставкэ эндэ түрүүшынхеэ нээгдэбэ.

Бүхэдэлхэйн залуушуулай ба студентнэрэй VI фестивалиин үедэ Горькиин нэрэмжэтэ культура ба амаралтын гоё һайхан паркын һаруул уужам гурбан павильон соо нээгдэһэн уранзурагай Бүхэдэлхэйн выставкэдэ 44 гүрэнэй 2 мянга шахуу залуу уранзураашад өөһэдынгөө зохёолнуудые табинхай. Энэ выставкэдэ реалистнууд, формалистнуудшье, мянгаад жэлэй уранһайханай культуратай, мүн өөһэдынгөө үндэһэ яһанай соёл болбосоролой һургуулиие һаяхан хүгжөөжэ байһан оронуудайшье түлөөлэгшэдэй зурагуудые харанабди.

Гансахан энэ статья соо выставкын бүхы экспонадуудһаа байха, тэдэнэй арбанайшье нэгэ хубииень харуулхын аргагүй гээшэ ааб даа. Тиимэһээ Зүүн Зүгэй хэдэн оронуудай залуу уранзураашадай зурагууд тухай эндэ хэлэгдэхэнь.

—Бээжэнэй уранзураашадай зохёолнууд ямар павильон сооб гэһэн үгэнүүд английска, немец, испан, энэдхэгэй, мүн болгариин хэлэн дээрэ соностоно. Зүгөөр, тэрэншье гайхалтай бэшэ. Фестивальда ерэгшэдшье, выставкэ харагшадшье оюун бэлигтэ хитад залуушуулай зурагуудые харахаяа хүсэнэд.

Өөһэдынгөө национальна гоё хубсаһануудые үмдэнхэй гурбан энэдхэг басагад Чжань Цзянь-цзянай «Шэнэ ажабайдал эхилбэ» гэһэн зурагые ехэ анхаралтайгаар харанад. Үнгэтэ тоһото шэрээр зураһан энэ зураг дээрэ үргэн уужам тала газарта хитад хүбүүд, басагадай ерээд, палатка татажа байхые харанабди. Тэдэнэр хадаа Коммунистическэ партиин ба Арадай Правительствын уряагаар шэнэ газар элдүүрилхэеэ ерээ. Мүнөө хитадай залуушуул ойрын жэлнүүдтэ 30 мянган гектар шэнэ газар хахалжа, баян дэлгэр ургаса ургуулха зорилго урдаа табинхай.

«Губида болоһон шуурган» гэжэ зураг (Хуан Чжоу) эрэлхэг геологуудай хүдэлмэридэ зорюулханхай. Эндэ шэнэ Хитадай ажалшадай социализм байгуулхын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй тэмсэжэ байһан баатарлиг эршэ зориг эли тодоор харуулагдана. Цинь Чжэнэй «Гэртээ ерэбэ» гэһэн зурагые зүрхэ хүдэлгэнгүйгөөр харахын аргагүй. Чанкайшистска дайсадһаа түрэл тосхонойнгоо сүлөөлэгдэмсээр нюргандаа үхибүүгээ үргэлһэн эхэнэрэй бусажа ерэхэдэнь, гэрынь үнэһэн шандаруу болошоһон байна. Эхэнэрэй гашуудал, уйланхай үхибүүн, шатанхай гэр харахадаа дайн сэрэг амгалан тайбан арад зондо ямар ехэ гашуудал, хохидол асарнаб гэжэ дахин, дахин һанагдана. Энхэ тайбан ажабайдал, эб найрамдал дэлхэйн бүмбэрсэгэй ямаршье газарта һууһан зондо хэрэгтэйл.

Мүн Чэн Бэй-синэй «Үглөөгүүр», Чжоу Чан-чунэй «Булаг», Вин Сий чжугэй «Уһанай эрьедэ» гэһэн гүнзэгы удхатай зурагууд хитад ажалшадай амгалан тайбан ажабайдалые харуулба.

Энэ выставкэдэ хитад һылүүршэдэй хүдэлмэри табяатай. Уранзураашад Ли Хуань-минь, Мо Цэ, Ду Юнь--цяо гэгшэдэй һылэһэн зурагууд выставкэ харагшадай үндэр сэгнэлтэ абанад. Тэрэшэлэн эндэ үнгын шэрээр зураһан акварельнүүдые, скульптурануудые болон шаажан амһартанууд дээрэ хэһэн зурагуудые харанабди.

Хитадай уранзураашадай зохёолнууд хадаа өөһэдынгөө арадай шэнэ ажабайдалые уран шадамараар, тон зүбөөр харуулна. Зураг бүхэниинь нэгэ хэбээр хэблэгдэһэн бэшэ, харин национальна түрүү ёһо заншалые баяжуулан, ондо ондоо гараар зурагданхай.

Энэ бүхэдэлхэйн выставкэдэ Корейскэ Арадай Демократическа Республикын залуу уранзураашадай зохёолнууд олоор табигданхай. Тэдэнэй гол темэнь—шэнэ, социалистическэ общество байгуулхын түлөө тэмсэл, советско-корейскэ хани барисаан, эб найрамдал болоно. Корейскэ уранзураашадай зурагуудай онсо шэнжэ шанарынь юуб гэхэдэ, тэдэнэр үнгэ бүриин тоһон шэрэ тааруулан өөһэдынгөө зохёолнуудые тон наринаар зуранад.

Пак Чак Дюнэй «Геологууд», Хан Син Инэй «Шэнэ газар хахалагдаа», Сон Ен Намай «Корей хэлэнэй урок» болон бусадай зурагууд Корейн оюун бэлигтэнэй мэргэжэл шадабаритай байһаниие гэршэлнэ. «Хүбүүнэй түрэһэн үдэр» гэһэн үнгэтэ томо зураг дээрэ уранзураашa Мүн Хан Су эгээлэй таряашан үбгэнэй бүлын зол жаргалта үдэрые эли тодоор, уран бэрхээр дамжуулан харуулна. Буурал сагаан толгойтой үбгэн хүгшэн хоёр багсаахада гурбатайхан ашаяа энхэрэн хаража, сэдьхэл дүүрэн энеэлдэн һуунад. Мүн хажуудань тэдэнэй хүбүүн—арадай армиин офицер һамгатайгаа урмашан байнад. Энэ зураг выставкэ харагшад бүхэнэй анхарал хандуулна.

Хирпиисэ хүлдүүр хоёрые бариһан шулуушанай скульптурые франц нүхэрынь ехэ һайхашаана. Би баһа барилгашанби гэжэ хөөрэнэ.

—Хан Ен Син—манай мэдээжэ скульптор юм. Тэрэ энэ барилгашанай дүрсые хээ,—гэжэ студент шэнэ нүхэртөө хөөрэнэ. Пхеньяниимнай американска самолёдууд бомбодожо, ехээр һандаргаа һэн. Мүнөө олон шэнэ гэрнүүд баригдаа, баригдажашье байна.

Иимэ халуун, үнэн зүрхэнэй хөөрэлдөөн, танилсаан, автограф бэшэлгэн, значогуудаа андалдаан выставкын зал бүхэн соо болоно. Олон оронһоо ерэһэн, элдэб үзэлтэй зонуудые фестиваль иигэжэ танилсуулан нүхэд болгоно. Тэдэниие харахадаа эдэ залуу хүбүүд, басагад гарта буу зэбсэг барижа, өөһэд өөһэдыгөө буудажа, алалгын дайнда ябахагүй, харин эб найрамдалай, хани барисаанай түлөө эршэмтэйгээр тэмсэхэ гэжэ бүхөөр на... хаар байна.

Монгол арадай уранзурааша... зохёолнуудтай зал соо «Хани ... рисаанай түмэр зам» гэжэ һ... хэһэн карта ехэ һонирхолтой. М... ва—Улаан-Баатар — Бээжэн ... дуудые холбоһон гурбан аха ... арадуудай хоорондохи энэ т... харгы үнэхөөрөөшье хани бари... най зам болонхой бшуу. Энэ ... даа һылүүршэн Майдарын х... хүдэлмэри гээшэ. Мүн тэрэ ... һоной хахадай зэргэ бишыхан ... тэмээнэй, хониной дүрсэнүү... уран гоёор һылэнхэй.

Энэдхэгэй уранзураашадай ... понадуудай дэргэдэ ходол хүн ... олон байдаг. С. Дасгуптын «Бе... лиин пейзаж», И. Бхаттачирдж... этюд, Б. Барбхайягай «Дуу ... лалган» гэһэн зураг ба бусад ... зохёолнууд урда сагай баян ку... туратай энэ ороной уранзура... искусствын хүгжэлтэтэй танилсу... на. Выставкэдэ ехэнхинь залууш... лай зурагууд табяатай.

Энэ бүхэдэлхэйн выставкэ д... советскэ залуу уранзураашадай ... шахуу зохёолнууд табяатай. ... най Ороной олонациональна б... республикануудай түлөөлэгшэд ... рээндэ хабаадана. Таир Сали... «Шэнэ газарта ерэһэн агроном», ... Берзинь «Даугава мүрэн дээрэ», ... Шевандронова «Хүдөөгэй библио... кэдэ», Ю. Подлянский «Сибир... ой модон», И. Абдурихминов «... ку», В. Знова «Һалашан», А. ... бадзе «Шэнэ ажабайдал» гэһэн ... ха түтэлдэр, уранһайхан зохёол... дые выставкэдэ харуулна. Ха... гүрэнэй уранзураашад советскэ ... луу үетэнэй зурагуудые, пейзаж... дые, этюдые, скульптурануудые ... наринаар, ханамжатайгаар, һа... шаан харанад. Юрдөөл тэдэнэ... социалистическэ реализмын т... түлөөлэгшэдһөө жэшээ аба... өөһэдынгөө творчестводо үнэн ... зам олоходонь советскэ уранзу... шадай зохёолнууд ехэхэн н... үзүүлхэ бэзэ.

Б. Донду...

Редакторай орлогшо О. ГОМБОЕВ...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина. 26. Телефоны редакции: редактора 46-32. зам. редактора—32-74. отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14. культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74 корректорская — 32-67 бухгалтерия 37-32. Для международных переговоров — 16.

Н 00495. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 442